

■ БУХГАЛТЕРІЯ: ■ ■ БЮДЖЕТ ■

№ 10 (446)

березень 2023 року

**ПЕРЕМОГА
ЗА НАМИ!
ВСЕ БУДЕ
УКРАЇНА!**

Код передплатника для консультацій у березні 2023 року – 2107

СТРІЧКА НОВИН ..... 3**ЕКСПРЕС-ВІДПОВІДІ****3 позначкою «терміново»**

Підрозділи військової частини розміщені поза межами місця реєстрації цієї військової частини: куди сплачувати ПДФО? 6

(індивідуальна податкова консультація ДПСУ від 06.12.2022 р. № 2146/ІПК/99-00-24-03-03-06)

ДОКУМЕНТИ ТА КОМЕНТАРІ*Офіційні роз'яснення***Повноваження**

Людмила Линник

Коли обласні та районні військові адміністрації набувають повноважень обласних та районних рад? 8

(коментар до Роз'яснення Комітету ВРУ з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування від 07.02.2023 р. № 112)

(затверджено рішенням Комітету від 7 лютого 2023 року Протокол № 112)

Місьцеве самоврядування

Людмила Линник

Посадова особа ОМС прийнята з випробувальним строком: що з присвоєнням чергового рангу? 14

(коментар до листа НАДС від 27.02.2023 р. № 838/10.3-23)

Лікарняні

Людмила Балла

Чи оплачувати лікарняний мобілізованого працівника? 17

(коментар до листів ПФУ від 24.02.2023 р. № 2800-030401-8/9537 та від 28.02.2023 р. № 2800-030401-8/10221)

СТАТТІ**Публічні закупівлі**

Артем Гусєв, Любов Крута

Забезпечення тендерної пропозиції: відображення в обліку 21

Якщо установа бере участь у тендерних закупівлях, то може вимагати від учасників закупівлі тендерного забезпечення, зокрема, у вигляді гарантії. У статті розглянемо порядок відображення в обліку цієї операції.

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК**Заклади освіти**

Олена Макарук

Учитель вищої категорії замінює вчителя II категорії: на який посадовий оклад орієнтуватися при оплаті? 24

Учителя з української мови, який має II кваліфікаційну категорію, замінює вчитель із зарубіжної літератури вищої категорії. При обчисленні пого-

динної оплати треба орієнтуватися на посадовий оклад учителя вищої категорії, тобто працівника, який замінює?

Оплата праці

Оксана Кліжевська

Голови обласних держадміністрацій: з 01.04.2023 р. підвищуються оклади 25

Весь 2022 рік статистичні дані щодо середньої зарплати за квартал на сайті Держстату не оприлюднювалися. Втім, 02.03.2023 р. такі дані поквартально за весь 2022 рік оприлюднено. Як тепер правильно визначити посадовий оклад голови обласної держадміністрації? Чи треба донарахувати за весь 2022 рік?

Заклади освіти

Олена Макарук

Доплата за класне керівництво завідувачу лабораторії коледжу: чи можна? 26

Чи може завідувач навчально-методичної лабораторії в коледжі отримувати доплату за класне керівництво? Він працює також викладачем у свій основний робочий час відповідно до п. 91 Інструкції № 102.

Місьцеве самоврядування

Людмила Линник

Ямковий ремонт доріг у громаді: планування і закупівля 27

Селищна рада має намір провести поточний (ямковий) ремонт доріг на території населених пунктів громади. За яким кодом ТПКВКМБ і КЕКВ планувати видатки?

Трудові відносини

Яна Ярошенко

Призупинення трудового договору з працівником скасували, а далі... звільнити? 29

Місто, де розташована організація, було під окупацією. З квітня 2022 року з працівниками організації було призупинено дію трудового договору. На даний час місто деокуповане. На виконання вимог розпорядження № 1219-р з 01.03.2023 р. скасовуємо призупинення дії трудового договору. Працівникам запропоновано повернутися на робочі місця. Але деякі працівники перебувають за кордоном, зокрема, начальник відділу, яка відмовляється від повернення і просить дозволити їй працювати дистанційно або надати відпустку без збереження зарплати. На нашу думку, працівниці не можна дозволити працювати дистанційно на виконання постанови № 481 і немає підстав надавати їй неоплачувану відпустку. Чи маємо право звільнити працівницю?

Спорт

Алла Головка

Надбавка за почесне звання та надбавка за спортивне звання: чи можна виплачувати одночасно? 31

Чи можна працівнику встановити надбавку за наявність спортивного звання та за наявність почесного звання одночасно? Як розуміти абзац другий п.п. «б» та «в» п.п. 2 п. 3 постанови № 1298, а саме речення: «За наявності двох або більше звань надбавки встановлюються за одним (вищим) званням»?

(лист Мінсоцполітики від 26.01.2015 р. № 62/13/84-15)

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПАТРОНАЖ: УТОЧНЕННЯ В ПОЛОЖЕННІ

Наказом МОН від 15.02.2023 р. № 165 внесено зміни до Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОН від 12.01.2016 р. № 8 (далі — Положення № 8).

Наразі абз. 2 п. 3 розділу V Положення № 8 звучить так: «**Оплата праці педагогічних працівників, які здійснюють навчання за формою педагогічного патронажу за навчальними предметами, визначеними наказом керівника закладу освіти, здійснюється з розрахунку:**

- для здобувачів освіти, зазначених у підпунктах 1, 4, 5 пункту 1 розділу IV цього Положення:

5 годин на тиждень на кожного здобувача освіти 1–4 класів;

8 годин на тиждень на кожного здобувача освіти 5–9 класів;

12 годин на тиждень на кожного здобувача освіти 10–11 (12) класів;

- для здобувачів освіти, зазначених у підпунктах 2, 3 пункту 1 розділу IV цього Положення:

10 годин на тиждень на кожного здобувача освіти 1–4 класів;

14 годин на тиждень на кожного здобувача освіти 5–9 класів;

16 годин на тиждень на кожного здобувача освіти 10–11 (12) класів».

Наказ № 165 набирає чинності з дня його офіційного опублікування (на момент підготовки номера не опубліковано).

ДЕРЖГЕОКАДАСТР ТЕПЕР МАЄ ПРАВО ЧЕРЕЗ СУД ВИЗНАВАТИ НЕДІЙСНИМИ УГОДИ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ДЕРЖАВНИХ ТА КОМУНАЛЬНИХ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

Постановою КМУ від 24.02.2023 р. № 164 внесено зміни до Положення про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру, затвердженого постановою КМУ від 14.01.2015 р. № 15 (далі — Положення № 15).

1. Уточнено, що Держгеокадастр проводить експертизу пропозицій та рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо найменування та перейменування географічних об'єктів і надає відповідний висновок (оновлений п.п. 29 п. 4 Положення № 15). Ця норма набере чинності 08.04.2023 р. — з набранням чинності Законом України «Про внесення змін до Закону України "Про географічні назви" щодо удосконалення діяльності, пов'язаної із встановленням, унормуванням,

обліком, реєстрацією, використанням та збереженням географічних назв» від 20.09.2022 р. № 2601-IX.

2. Передбачено, що тепер Держгеокадастр звертається до суду з позовами про визнання недійсними угод, укладених із порушенням встановленого законом порядку купівлі-продажу, ренти, дарування, застави, обміну земельних ділянок державної, комунальної власності (новий п. 42¹ п. 4 Положення № 15). Ця норма набрала чинності 01.03.2023 р., тобто з дня офіційного опублікування постанови № 164.

При цьому тепер Держгеокадастр не має права подавати позови до суду з вимогою відшкодувати втрати сільськогосподарського провадження.

Постанова № 164 набрала чинності **01.03.2023 р.**

ПРАВИЛА ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ДЛЯ АРХІВНИХ УСТАНОВ: ЗМІНИ

Наказом Мін'юсту від 01.03.2023 р. № 808/5 внесено зміни до Правил пожежної безпеки для архівних установ України, затверджених наказом Мін'юсту від 27.11.2017 р. № 3790/5 (далі — Правила № 3790).

Так, п. 9 гл. 1 розд. IV Правил № 3790 викладено в новій редакції, якою уточнено, що світильники (лампи) мають відповідати вимогам чинних норм пожежної безпеки, екології, санітарних норм і вимогам Правил улаштування електроустановок, затверджених наказом Міненергоугілля від 21.07.2017 р. № 476.

Світлодіодні світильники (лампи) та електричні лампи (лампи розжарювання), призначені для використан-

ня в мережах змінного струму з метою освітлення, мають відповідати вимогам до світлодіодних світлотехнічних пристроїв та електричних ламп, що використовуються в мережах змінного струму з метою освітлення, затвердженим постановою КМУ від 15.10.2012 р. № 992.

Відстань між світильниками з лампами розжарювання та предметами (будівельними конструкціями) з горючих матеріалів, за винятком груп Г1, Г2, не має бути меншою за значення, визначені п. 9 гл. 1 розд. IV Правил № 3790.

Наказ № 808/5 набирає чинності з дня, наступного за днем його офіційного опублікування (на момент підготовки номера не опубліковано).

ПЕРЕДПЛАТНИКА для консультацій
У БЕРЕЗНІ 2023 РОКУ

2107

Головний редактор
Вітківська О. М.

Засновник і видавець газети
ТОВ «Видавнича група «АС»

Редакція:

а/с 110, м. Київ, 03186
тел.: +38 (067) 574-60-03

Електронна пошта:

bb@ibuhgalter.net
сайт: www.ibuhgalter.net

Електронна версія:

www.ibuhgalter.net

Відділ передплати:

тел. 0 800 300 395

Реєстраційне свідоцтво:

КВ №20040-9840Р від 01.07.2013 р.

Передплатний індекс:

українська мова 68905

Ціна договірна

Періодичність виходу: 4 рази на місяць

© ТОВ «Видавнича група «АС»

Повне або часткове
відтворення авторських матеріалів,
розміщених у газеті
«Бухгалтерія: бюджет», допускається
тільки з письмового дозволу
ТОВ «Видавнича група «АС»

ЧИ ПОТРІБНО ПОДАВАТИ ПОВІДОМЛЕННЯ ЗА Ф. № 20-ОПП З ОНОВЛЕНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ, ЯКЩО ВІДБУЛОСЬ ПЕРЕЙМЕНУВАННЯ НАЗВИ МІСТА, ВУЛИЦІ ТОЩО?

Як повідомили в Головному управлінні ДПС в Івано-Франківській області, якщо відбулось перейменування назви міста, вулиці тощо, де розміщений об'єкт оподаткування, то платник податків надає до контролюючого органу за основним місцем обліку Повідомлення про об'єкти оподаткування або об'єкти, пов'язані з оподаткуванням або через які провадиться діяльність, за формою № 20-ОПП з оновленою інформацією про об'єкт оподаткування.

У розд. 3 повідомлення за ф. № 20-ОПП зазначається нове місцезнаходження такого об'єкта.

У разі внесення змін до правовстановлюючих документів (свідоцтва про право власності, свідоцтва про право на спадщину, договору купівлі-продажу, договору міни, договору дарування тощо) у зв'язку з переймену-

ванням вулиць, на яких розташований об'єкт нерухомого майна, та до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно у зв'язку із зміною назви чи перейменування вулиці платник податків подає повідомлення за ф. № 20-ОПП протягом 10 календарних днів з дня внесення змін до Реєстру.

Для суб'єктів господарювання, які використовують реєстратори розрахункових операцій та програмні РРО відповідно до законодавства, у разі, якщо відбулось перейменування назви міста, вулиці тощо, де розміщено об'єкт оподаткування (господарську одиницю), в якому застосовується РРО та/або ПРРО, повідомлення за ф. № 20-ОПП подається з метою уникнення розбіжностей між відомостями щодо місцезнаходження цієї господарської одиниці.

ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗНИЖЕНИХ РОЗМІРІВ ШТРАФНИХ САНКЦІЙ ЗА ПОРУШЕННЯ ГРАНИЧНИХ СТРОКІВ РЕЄСТРАЦІЇ ПОДАТКОВИХ НАКЛАДНИХ/РОЗРАХУНКІВ КОРИГУВАННЯ ДО ПОДАТКОВИХ НАКЛАДНИХ В ЄРПН

Державна податкова служба України на офіційному сайті (<https://tax.gov.ua>) у новині від 03.03.2023 р. інформує про наступне.

З 8 лютого 2023 року набрав чинності Закон України від 12.01.2023 р. № 2876-ІХ «Про внесення змін до розділу ХХ "Перехідні положення" Податкового кодексу України щодо відновлення обмеження перебування грального бізнесу на спрощеній системі оподаткування» (опублікований у газеті «Голос України» від 07.02.2023 р. № 26).

Законом № 2876-ІХ підрозділ 2 розділу ХХ Податкового кодексу України (далі — Кодекс) доповнено пунктами 89 та 90, якими на період дії воєнного стану та протягом шести місяців після місяця, в якому воєнний стан буде припинено або скасовано, збільшено граничні строки реєстрації ПН/РК до ПН у ЄРПН, встановлені пунктом 201.10 статті 201 Кодексу, та зменшено розміри штрафів за їх порушення, які встановлено пунктом 120¹.1 статті 120¹ Кодексу.

Визначені пунктом 89 підрозділу 2 розділу ХХ Кодексу строки реєстрації в ЄРПН застосовуються до ПН/РК, граничний термін реєстрації в ЄРПН яких припадає на період з дати набрання чинності Законом № 2876-ІХ (тобто з датою складання, починаючи з 16 січня 2023 року), та діють тимчасово протягом дії воєнного стану в Україні та шести місяців після місяця, в якому воєнний стан буде припинено або скасовано, та становлять:

- для ПН/РК, складених з 1 по 15 календарний день (включно) календарного місяця, — до 5 календарного дня (включно) календарного місяця, наступного за місяцем, в якому вони складені;
- для ПН/РК, складених з 16 по останній календарний день (включно) календарного місяця, — до 18 календарного дня (включно) календарного місяця, наступного за місяцем, в якому вони складені.

- для РК, складених постачальником товарів/послуг до податкової накладної, що складена на отримувача — платника податку, в яких передбачається зменшення суми компенсації вартості товарів/послуг їх постачальнику, — протягом 18 календарних днів з дня отримання такого РК до ПН отримувачем (покупцем).

Відповідно до пункту 90 підрозділу 2 розділу ХХ Кодексу штраф за порушення платником податку граничних строків реєстрації ПН/РК у ЄРПН, передбачених пунктом 89 підрозділу 2 розділу ХХ Кодексу, встановлюється в таких розмірах:

- до 15 календарних днів — 2 % суми ПДВ, зазначеної в таких ПН/РК;
- від 16 до 30 календарних днів — 5 % такої суми ПДВ;
- від 31 до 60 календарних днів — 10 % такої суми ПДВ;
- від 61 до 365 календарних днів — 15 % такої суми ПДВ;
- на 366 і більше календарних днів — 25 % такої суми ПДВ.

Тобто штрафи у розмірах, встановлених пунктом 90 підрозділу 2 розділу ХХ Кодексу, застосовуються в разі порушення платником податку передбачених пунктом 89 підрозділу 2 розділу ХХ Кодексу граничних строків реєстрації ПН/РК у ЄРПН із датою складання, починаючи з 16 січня 2023 року.

При цьому порушення платником податку граничних строків реєстрації ПН/РК у ЄРПН, які припадають на період до дати набрання чинності Законом № 2876-ІХ (тобто застосовується до ПН/РК з датою складання не пізніше 15 січня 2023 року включно), тягне за собою накладання на такого платника податку штрафу в розмірах, встановлених пунктом 120¹.1 статті 120¹ Кодексу.

ЗАТВЕРДЖЕНО ПОРЯДОК НАДАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ТА ІНШОЇ ДОПОМОГИ ЦИВІЛЬНОМУ НАСЕЛЕННЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Постановою КМУ від 04.02.2023 р. № 192 затверджено Порядок надання гуманітарної та іншої допомоги цивільному населенню в умовах воєнного стану в Україні (далі — Порядок).

Порядок визначає механізм надання гуманітарної та іншої допомоги населенню в умовах воєнного стану в Україні за рахунок коштів, що надійшли в національній та іноземній валюті на поточний рахунок Мінсоцполітики для гуманітарної допомоги українцям, постраждалим від російської агресії, відкритий у Національному банку, від фізичних та юридичних осіб, резидентів і нерезидентів як благодійна пожертва, гуманітарна допомога, гранти та дарунки **для задоволення потреб соціальної сфери**.

Напрями надання коштів визначено п. 3 Порядку. А одержувачами коштів за напрямками використання, визначеними в п. 3 Порядку, є Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю, централізовані закупівельні організації, **сільські, селищні, міські ради, їх виконавчі органи, військові адміністрації, надавачі соціальних послуг**, Нацсоцслужба, Мінсоцполітики — для винагороди залученій юридичній особі, визначеній централізованою закупівельною організацією в порядку, встановленому законодавством, та/чи комісійних та інших платежів у межах виконання договору банківського рахунку з Національним банком.

Постанова № 192 набирає чинності з дня офіційного опублікування (на момент підготовки номера не опубліковано).

ВНЕСЕНО ЗМІНИ ДО ІНСТРУКЦІЇ ПРО СКЛАДАННЯ І ВИКОНАННЯ РОЗПИСУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Наказом Мінфіну від 23.01.2023 р. № 36 внесено зміни до Інструкції про складання і виконання розпису Державного бюджету України, затвердженої наказом МФУ від 28.01.2002 р. № 57 (далі — Інструкція № 57).

Зокрема, зміни такі.

1. Уточнено, що складання розпису та внесення змін до нього здійснюються із застосуванням системи електронного документообігу, системи електронної взаємодії органів виконавчої влади (далі — СЕВ ОБВ) у відповідності до вимог Законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» і «Про електронні довірчі послуги» та автоматизованої системи ведення державного бюджету.

Під час складання розпису та внесення змін до нього паперовий документообіг застосовується в разі:

- відсутності системи електронного документообігу, інтегрованої до СЕВ ОБВ, або спеціального вебмодуля системи взаємодії;
- якщо документи, які застосовуються під час складання розпису чи внесення змін до нього, містять інформацію з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом.

Обмін інформацією між Мінфіном та ДКСУ здійснюється відповідно до формату та регламенту обміну інформацією між Мінфіном та ДКСУ.

2. Уточнено, що, керуючись роз'ясненнями, відповідні структурні підрозділи Мінфіну визначають головним розпорядником помісячні обсяги асигнувань загального фонду в розрізі бюджетних програм або в цілому головному розпоряднику за тими бюджетними програмами, які належать до компетенції відповідного структурного підрозділу, та надають лімітні довідки про бюджетні асигнування та кредитування) Департаменту державного бюджету Мінфіну, який зводить помісячні обсяги асигнувань загального фонду, складає узагальнену лімітну довідку за кожним

головним розпорядником з визначенням помісячних обсягів асигнувань головному розпоряднику в цілому і подає на підпис Міністру фінансів України або особі, яка виконує його обов'язки, та доводить лімітні довідки, узагальнені лімітні довідки та методичні вказівки Мінфіну до кожного головного розпорядника.

3. Уточнено, що, керуючись методичними вказівками Мінфіну, головні розпорядники за участю відповідальних виконавців бюджетних програм та розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня складають зведені кошториси, зведені плани асигнувань загального фонду бюджету, зведені плани надання кредитів із загального фонду бюджету, зведені плани спеціального фонду, а головні розпорядники коштів, через які отримують бюджетні призначення розпорядники — заклади фахової передвищої та вищої освіти, наукових установ та науково-дослідних установ Національної академії медичних наук України, які є учасниками пілотного проекту щодо зміни механізму фінансового забезпечення надання медичної допомоги, — зведені плани використання бюджетних коштів і зведені помісячні плани використання бюджетних коштів та подають їх Мінфіну для перевірки їх відповідності показникам лімітних довідок та методичним вказівкам Мінфіну.

4. Додатки 1–6, 8, 15 до Інструкції № 57 **викладено в новій редакції**.

Крім того, додано ще два нових додатки до Інструкції № 57:

- **додаток 16 «Помісячний розподіл міжбюджетних трансфертів, які надаються з державного бюджету місцевим бюджетам на ____ рік»;**
- **додаток 17 «Зміни до помісячного розподілу міжбюджетних трансфертів, які надаються з державного бюджету місцевим бюджетам на ____ рік».**

Наказ № 36 набрав чинності з дня офіційного опублікування — **01.03.2023 р.**

3 ПОЗНАЧКОЮ «ТЕРМІНОВО»

Підрозділи військової частини розміщені поза межами місця реєстрації цієї військової частини: куди сплачувати ПДФО?

Неуповноважені невідокремлені підрозділи військової частини в разі зміни місця дислокації розміщуються в спорудах поза межами місця реєстрації військової частини та отримують доходи у вигляді грошового забезпечення.

До бюджету якої територіальної громади перераховується податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) з неуповноважених невідокремлених підрозділів військової частини?

Якщо деякі неуповноважені невідокремлені підрозділи військової частини розміщуються поза межами місця реєстрації установи (військової частини) та отримують доходи, то така військова частина зобов'язана перераховувати ПДФО із зазначених доходів до відповідного бюджету **за місцезнаходженням (розташуванням) такого невідокремленого підрозділу**. Підстава: абз. 2 п.п. 168.4.3 Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-VI, де зазначено: у разі, якщо підрозділ **не уповноважений** нараховувати (сплачувати) ПДФО, то за такий підрозділ усі обов'язки податкового агента виконує **юридична особа**. ПДФО, нарахований працівникам невідокремленого підрозділу, перераховується до місцевого бюджету **за місцезнаходженням такого підрозділу**. Так роз'яснюють податківці в ІПК від 06.12.2022 р. № 2146/ІПК/99-00-24-03-03-06 (див. нижче).

У **додатку 4ДФ** Податкового розрахунку дохід військових неуповноважених невідокремлених структурних підрозділів буде відображений **разом** із доходом військових військової частини. **Не потрібно** формувати окремий додаток 4ДФ на невідокремлений підрозділ.

Пам'ятайте: відповідно до п. 7.1 розд. VII Порядку обліку платників податків і зборів, затвердженого наказом МФУ від 09.12.2011 р. № 1588, якщо в платника податків, окрім обов'язків щодо нарахування, утримання або сплати (перерахування) податків, зборів на території адміністративно-територіальної одиниці за своїм місцезнаходженням, виникають такі обов'язки на території **іншої адміністративно-територіальної одиниці**, то такий платник податків **зобов'язаний стати на облік** за таким неосновним місцем обліку у відповідному контролюючому органі.

Людмила Балла, експерт газети

ДОКУМЕНТ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ

Щодо сплати ПДФО підрозділами військової частини

Індивідуальна податкова консультація від 06.12.2022 р. № 2146/ІПК/99-00-24-03-03-06

Державна податкова служба України, керуючись ст. 52 Податкового кодексу України (далі — Кодекс), розглянула звернення <...> щодо практичного застосування норм податкового законодавства і в межах компетенції повідомляє.

<...> (із статусом неприбуткової бюджетної організації) у своєму зверненні зазначила, що має юридичне та фактичне місцезнаходження в межах міста Києва. Водночас деякі підрозділи <...> розташовані за межами міста, а саме в районі адміністративних меж певних населених пунктів Київської області. Зазначені підрозділи не є відокремленими. Усі земельні ділянки, якими користується <...>, перебувають у державній власності.

Таким чином, платник податку просить надати індивідуальну податкову консультацію з питання: до бюджету якої територіальної громади сплачується (перераховується)

ся) податок на доходи фізичних осіб з підрозділів, які розташовані на території різних населених пунктів Київської області?

Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету передбачено ст. 168 Кодексу, відповідно до якої податок на доходи фізичних осіб, утриманий з доходів резидентів та нерезидентів, зараховується до відповідних бюджетів згідно з Бюджетним кодексом України (далі — БКУ).

Частиною другою ст. 64 БКУ встановлено, що податок на доходи фізичних осіб (крім податку, визначеного абзацами п'ятим і шостим цієї частини статті), який сплачується (перераховується) податковим агентом — юридичною особою (її філією, відділенням, іншим відокремленим підрозділом) чи представництвом нерезидента — юридичної особи, зараховується до відповідного бюджету за їх місцезнахо-

дженням (розташуванням) в обсягах податку, нарахованого на доходи, що виплачуються фізичній особі.

Такий порядок застосовується всіма юридичними особами, у тому числі такими, що мають філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, що розташовані на території іншої територіальної громади, ніж така юридична особа, а також відокремленими підрозділами, яким в установленому порядку надано повноваження щодо нарахування, утримання і сплати (перерахування) до бюджету податку (далі — відокремлений підрозділ).

У разі прийняття рішення про створення відокремленого підрозділу юридична особа повідомляє про це контролюючі органи за своїм місцезнаходженням та місцезнаходженням таких новостворених підрозділів у встановленому порядку (п.п. 168.4.2 п. 168.4 ст. 168 Кодексу).

Відповідно до п.п. 168.4.3 п. 168.4 ст. 168 Кодексу суми податку на доходи, нараховані відокремленим підрозділом на користь фізичних осіб, за звітний період перераховуються до відповідного бюджету за місцезнаходженням такого відокремленого підрозділу.

У разі, якщо відокремлений підрозділ не уповноважений нараховувати (сплачувати) податок на доходи фізичних осіб за такий відокремлений підрозділ, усі обов'язки податкового агента виконує юридична особа. Податок на доходи, нарахований працівникам відокремленого підрозділу, перераховується до місцевого бюджету за місцезнаходженням такого відокремленого підрозділу.

Юридична особа за своїм місцезнаходженням та місцезнаходженням не уповноважених сплачувати податок відокремлених підрозділів, відокремлений підрозділ, який уповноважений нараховувати, утримувати і сплачувати (перераховувати) до бюджету податок, за своїм місцезнаходженням одночасно з поданням документів на отримання коштів для виплати належних платникам податку доходів, сплачує (перераховує) суми утриманого податку на відповідні рахунки, відкриті в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, за місцезнаходженням відокремлених підрозділів, а у випадках, передбачених Кодексом, — за місцезнаходженням земельних ділянок, земельних часток (паїв), виділених або не виділених у натурі (на місцевості) (п.п. 168.4.4 п. 168.4 ст. 168 Кодексу).

Згідно з п. 63.3 ст. 63 Кодексу з метою проведення податкового контролю платники податків підлягають реєстрації або взяттю на облік у контролюючих органах за місцезнаходженням юридичних осіб, відокремлених підрозділів юридичних осіб, місцем проживання особи (основне місце обліку), а також за місцем розташування (реєстрації) їх підрозділів, рухомого та нерухомого майна, об'єктів оподаткування або об'єктів, які пов'язані з оподаткуванням або через які провадиться діяльність (неосновне місце обліку) у порядку, встановленому наказом Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1588 «Про затвердження Порядку обліку платників податків і зборів» із змінами та доповненнями (далі — Порядок № 1588).

Так, п. 7.1 розділу VII Порядку № 1588 визначено, якщо відповідно до законодавства в платника податків, крім обов'язків щодо подання податкових декларацій (розрахунків, звітів) та/або нарахування, утримання або сплати (перерахування) податків, зборів на території адміністративно-територіальної одиниці за своїм місцезнаходженням, виникають такі обов'язки на території іншої адміністративно-територіальної одиниці, то такий платник податків зобов'язаний стати на облік за таким неосновним місцем обліку у відповідному контролюючому органі.

Враховуючи викладене, якщо деякі неуповноважені відокремлені підрозділи військової частини у разі зміни місця дислокації розміщуються в спорудах (будівлях) поза межами місця реєстрації військової частини та отримують доходи у вигляді грошового забезпечення, то така військова частина зобов'язана перераховувати податок на доходи фізичних осіб із зазначених доходів до відповідного бюджету за місцезнаходженням (розташуванням) такого підрозділу за неосновним місцем обліку на рахунки, відкриті в органах Державної казначейської служби.

Зауважуємо, що відповідно до п. 52⁹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу тимчасово, на період по останній календарний день місяця (включно), в якому завершується дія карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19), зупиняється перебіг строків, встановлених, зокрема, статтями 52 і 53 Кодексу щодо надання контролюючими органами індивідуальних податкових консультацій у письмовій формі.

Крім того, тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні"» від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, справляння податків і зборів здійснюється з урахуванням особливостей, визначених у п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

Так, згідно із п.п. 69.9 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу для платників податків та контролюючих органів зупиняється перебіг строків, визначених податковим законодавством та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, крім випадків, передбачених зазначеним підпунктом Кодексу.

Відповідно до п. 52.2 ст. 52 Кодексу індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію.

Б

Повноваження

КОЛИ ОБЛАСНІ ТА РАЙОННІ ВІЙСЬКОВІ АДМІНІСТРАЦІЇ НАБУВАЮТЬ ПОВНОВАЖЕНЬ ОБЛАСНИХ ТА РАЙОННИХ РАД?

Людмила Линник,
юрист газети «Бухгалтерія: бюджет»

(коментар до Роз'яснення Комітету ВРУ з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування «Щодо застосування окремих положень Закону України "Про правовий режим воєнного стану" в частині регулювання початку здійснення районними та обласними військовими адміністраціями повноважень відповідних районних, обласних рад», затвердженого протоколом від 07.02.2023 р. № 112, документ див. на с. 10)

Про що йдеться? У Роз'ясненні, що коментується (далі — Роз'яснення № 112), профільний Комітет ВРУ висловив свою думку щодо підстав і строків набуття обласними та районними військовими адміністраціями повноважень відповідних обласних та районних рад. І хоч такий документ не є тлумаченням норм законодавства, однак певні корисні висновки він містить. Тож причетним до цього він буде цікавий.

Підставою для розгляду даного питання Комітетом ВРУ стали звернення військових адміністрацій. І це не дивно. Адже з початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України, запровадження воєнного стану, тимчасової окупації територій нашої держави багато органів місцевого самоврядування (далі — ОМС), у тому числі обласні та районні ради, втратили можливість повноцінно функціонувати, а ті, що мали можливість працювати, тривалий час не могли визначитись з обсягом повноважень у цих умовах. Подекуди вирішення питання щодо повноважень загалом, а також щодо бюджету та управління майном набувало відверто конфліктного характеру та зумовлювало небажану конфронтацію між військовими адміністраціями та представниками місцевого самоврядування.

І якщо щодо військових адміністрацій населених пунктів та набуття ними, у разі їх утворення, повноважень ОМС в умовах воєнного стану в Законі № 389¹ все чітко, то з обласними і районними (далі — ОВА та РВА відповідно) — ні. Утворення ОВА чи РВА не дорівнює автоматичному зупиненню повноважень відповідних рад.

Як було? Так, відповідно до ч. 1 ст. 4 Закону № 389 на територіях, на яких введено воєнний стан, для забезпечення дії Конституції та законів України, забезпечення разом

із військовим командуванням запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, захисту критичної інфраструктури, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян **можуть утворюватися** тимчасові державні органи — **військові адміністрації**.

При цьому відповідно до ч. 4 цієї ж статті у районі, області військові адміністрації утворюються **в разі нескликання** сесії, відповідно, районної, обласної ради у встановлені *Законом про МС*² строки **або припинення їх повноважень** згідно із законом, **або для здійснення керівництва у сфері забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку**. У разі прийняття рішення про утворення РВА і ОВА їх статусу набувають, відповідно, районні, обласні державні адміністрації, а голови районних, обласних державних адміністрацій набувають статусу начальників відповідних військових адміністрацій.

Як зазначає Комітет ВРУ в Роз'ясненні № 112, одразу після введення в Україні воєнного стану *Указом Президента від 24.02.2022 р. № 68/2022* в районах і областях України були утворені РВА та ОВА шляхом набуття такого статусу відповідними районними та обласними державними адміністраціями. При цьому утворені вони були, на думку Комітету, саме для здійснення керівництва у сфері забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку.

Тобто перебрання на себе функцій ОМС не було завданням і першопричиною утворення військових адміністрацій у даній ситуації. Вони загалом мають коло власних повноважень та завдань і фінансуються з держбюджету.

Разом з тим, відповідно до ч. 3 ст. 15 Закону № 389 у редакції, що діяла з моменту утво-

¹ Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 р. № 389-VIII.

² Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР.

рення РВА та ОВА і до 20 травня 2022 року, вони здійснювали на відповідній території поряд з повноваженнями місцевих держадміністрацій повноваження із запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, **а РВА та ОВА, утворені у зв'язку з нескликанням сесій відповідної районної, обласної ради** у встановлені *Законом про МС* строки, також здійснювали повноваження, зокрема, із:

- складання та затвердження відповідних районних, обласних бюджетів, внесення змін до них, затвердження звітів про їх виконання; розподілу переданих з державного бюджету коштів у вигляді дотацій, субвенцій;
- здійснення управління об'єктами спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, що перебувають в управлінні районних і обласних рад (крім вирішення питань відчуження, у тому числі шляхом приватизації, таких об'єктів); призначення і звільнення їх керівників;
- вирішення відповідно до закону питань регулювання земельних відносин (крім вирішення питань відчуження з комунальної власності земельних ділянок) та низку інших повноважень, що майже повністю співпадали зі *ст. 43 Закону про МС*.

Таким чином, до 20.02.2022 р. здійснення окремих повноважень районної та обласної ради покладалось *Законом № 389* на відповідні РВА та ОВА при їх утворенні **в разі нескликання сесій** відповідної районної, обласної ради у встановлені *Законом* строки або **припинення їх повноважень** згідно із законодавством.

НАГАДАЄМО. Відповідно до ч. 5 *ст. 46 Закону про МС* сесія ради скликається за необхідності, але не менше одного разу на квартал, а з питань відведення земельних ділянок та надання документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності — не рідше ніж один раз на місяць. А підстави для дострокового припинення повноважень ради визначені *ст. 78 Закону про МС*.

Отже лише нескликання сесії ради у встановленому законодавством порядку і строки чи дострокове припинення ради могло бути підставою для набуття військовою адміністрацією відповідних повноважень.

Однак на практиці, за інформацією Комітету ВРУ, ОВА та РВА з цих причин Президентом України утворено поки що не було.

Крім того, у відповідних районах і областях військові адміністрації були створені ще з 24 лютого і з підстав забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку. І, незважаючи на зловживання деякими районними та обласними радами своїми обов'язками збиратись або відсутність можливості (фізичної, безпекової, технічної) зібратися, утворити ту саму (вже утворену) військову адміністрацію, але вже з інших підстав, до речі, напевне, теж неможливо.

Що змінилось після 20.05.2022 р?

20.05.2022 р. набрав чинності *Закон № 2259³*, яким, з-поміж іншого, унормовано і питання діяльності військових адміністрацій та ОМС.

Слід зауважити, що загалом підстави для утворення військових адміністрацій у *ст. 4 Закону № 389* не змінилися. Однак *ст. 10* цього *Закону* викладено в новій редакції.

Зокрема, відповідно до ч. 3 оновленої *ст. 10 Закону № 389* **у разі утворення обласної та/або районної військової адміністрації на період дії воєнного стану та протягом 30 днів після його припинення чи скасування, у разі тимчасової окупації або оточення адміністративного центру області або в разі прийняття ВРУ** за поданням Президента України відповідного рішення:

1) повноваження такої обласної та/або районної ради здійснюють відповідні обласні та районні військові адміністрації;

2) виконавчий апарат такої районної та обласної ради підпорядковується начальнику відповідної військової адміністрації;

3) відповідні районні та обласні ради не здійснюють свої повноваження;

4) комунальні підприємства, установи та організації, засновані на базі майна спільної власності територіальних громад району або області, підпорядковуються відповідній військовій адміністрації;

5) управління об'єктами спільної власності територіальних громад таких району та/або області здійснюється начальником відповідної районної та/або обласної військової адміністрації;

6) призначення осіб на посади та звільнення з посад, які здійснюються начальником районної військової адміністрації, погоджуються з начальником відповідної обласної військової адміністрації;

7) начальник обласної військової адміністрації, начальник районної військової адміністрації за погодженням з начальником відповідної обласної військової адміністрації може

3
Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» від 12.05.2022 р. № 2259-IX.

увільняти від виконання посадових обов'язків працівників виконавчого апарату такої районної та/або обласної ради (для таких працівників оголошується простій або здійснюється їх переведення на рівнозначну чи нижчу посаду).

Майже аналогічні вимоги та повноваження передбачено і в оновленій *ст. 15 Закону № 389*.

При цьому, повторимось, в усіх районах та областях уже утворені РВА та ОВА. Тож, виходячи з цього, Комітет ВРУ в *Роз'ясненні № 112* дійшов висновку про наявність трьох передумов для набуття такими військовими адміністраціями повноважень відповідних районних та обласних рад.

1. Президент України утворив РВА і ОВА, і після цього відбулася тимчасова окупація адміністративного центру області.

2. Президент України утворив РВА і ОВА, і після цього відбулося тимчасове оточення адміністративного центру області.

3. Президент України утворив РВА і ОВА, і після цього ВРУ за його поданням прийняла відповідне рішення.

 ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Ні в *Законі № 389*, ні в *Роз'ясненні № 112* не конкретизуються

причини і підстави звернення Президента до ВРУ з поданням про надання військової адміністрації повноважень відповідної обласної чи районної ради.

.....
Але ж, напевне, то мають бути достатні підстави, серед яких, на нашу думку, у першу чергу — нескликання сесій. Втім не виключені і неналежне здійснення повноважень, і колаборація посадовців і депутатів тощо.

Час набуття таких повноважень (конкретна дата) у перших двох випадках починається з дати офіційного визнання даного факту згідно із законодавством (зокрема, *ст. 15 Закону № 389* та *Закону № 2764*⁴) уповноваженими на те органами України, а в третьому випадку — з дня набуття чинності рішенням ВРУ про набуття відповідною військовою адміністрацією повноважень відповідної ради.

Жодних інших управлінських рішень у кожному з випадків, на думку Комітету, не вимагається. Тобто відповідні обласні чи районні ради не ухвалюють окремих рішень про передачу тих чи інших повноважень, прав чи майна військовим адміністраціям. Вони їх набувають з огляду чи на приписи *Закону*.

⁴
Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України" щодо деяких питань визначення правового статусу тимчасово окупованих територій України в умовах воєнного стану» від 16.11.2022 р. № 2764-IX.

ДОКУМЕНТ, ЩО КОМЕНТУЄТЬСЯ

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Проект

Затверджено рішенням Комітету від 7 лютого 2023 року Протокол № 112

РОЗ'ЯСНЕННЯ

Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування щодо застосування окремих положень Закону України «Про правовий режим воєнного стану» в частині регулювання початку здійснення районними та обласними військовими адміністраціями повноважень відповідних районних, обласних рад (у контексті предмета відання Комітету) (відповідно до статей 13, 14 та частини третьої статті 21 Закону України «Про комітети Верховної Ради України»)

У Комітеті Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування розглянуто звернення Міністерства юстиції України, Кіровоградської, Полтавської, Рівненської, Чернівецької, Чернігівської обласних рад, Донецької та Чернівецької обласних державних адміністрацій, обласних військових адміністрацій із проханням роз'яснити застосування окремих положень Закону України «Про правовий режим воєнного стану», які регулюють

початок здійснення районними та обласними військовими адміністраціями повноважень відповідних районних, обласних рад, що покликано сприяти в період воєнного стану однозначності розуміння та чіткості реалізації відповідних норм визначеними цим Законом суб'єктами владних повноважень.

Відповідно до частини третьої статті 21 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» комітети з питань, віднесених до предметів їх відання, мають право надавати

роз'яснення щодо застосування положень законів України. Такі роз'яснення не мають статусу офіційного тлумачення.

Згідно з Постановою Верховної Ради України від 29 серпня 2019 року № 19-IX «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання» питання організації та діяльності місцевих органів виконавчої влади, засад місцевого самоврядування віднесено до предмета відання Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (пункт 13 Додатка до цієї Постанови).

Роз'яснення Комітету з питань, порушених у зверненнях Міністерства юстиції України, обласних рад, обласних військових адміністрацій ґрунтується на аналізі положень Конституції України, законів України від 12 травня 2015 року № 389-VIII «Про правовий режим воєнного стану» (зі змінами), від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні» (зі змінами), указів Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», № 68/2022 «Про утворення військових адміністрацій».

Відповідно до частин першої і другої статті 4 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (далі Закон), на територіях, на яких введено воєнний стан, для забезпечення дії Конституції та законів України, забезпечення разом із військовим командуванням запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, захисту критичної інфраструктури, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян можуть утворюватися тимчасові державні органи — військові адміністрації. Рішення про утворення військових адміністрацій приймається Президентом України за поданням обласних державних адміністрацій або військового командування.

Відповідно до частини четвертої вищевказаної статті в районі, області військові адміністрації утворюються в разі нескликання сесії відповідно районної, обласної ради у встановлені Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» строки або припинення їх повноважень згідно із законом, або для здійснення керівництва у сфері забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку.

Одразу після введення в Україні у зв'язку з широкомасштабною збройною агресією російської федерації воєнного стану згідно з Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» та затвердження його Верховною Радою України Президент України видав Указ № 68/2022 «Про утворення військових адміністрацій», відповідно до якого в районах і областях України були утворені районні та обласні військові адміністрації шляхом набуття такого статусу існуючими

районними та обласними державними адміністраціями. При цьому зазначені військові адміністрації були утворені для здійснення керівництва у сфері забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку.

Відповідно до частини третьої статті 15 Закону в редакції, що діяла з моменту утворення районних та обласних військових адміністрацій і до 20 травня 2022 року, районні та обласні військові адміністрації здійснювали на відповідній території, поряд із повноваженнями місцевих державних адміністрацій, повноваження із запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, а районні, обласні військові адміністрації, утворені у зв'язку з нескликанням сесії відповідно районної, обласної ради у встановлені Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» строки, також здійснювали повноваження із:

1) складання та затвердження відповідно районних, обласних бюджетів, внесення змін до них, затвердження звітів про їх виконання; розподілу переданих з державного бюджету коштів у вигляді дотацій, субвенцій, відповідно, між районними бюджетами, місцевими бюджетами міст обласного значення, сіл, селищ, міст районного значення;

2) здійснення управління об'єктами спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, що перебувають в управлінні районних і обласних рад (крім вирішення питань відчуження, у тому числі шляхом приватизації, таких об'єктів); призначення і звільнення їх керівників;

3) вирішення відповідно до закону питань регулювання земельних відносин (крім вирішення питань відчуження з комунальної власності земельних ділянок);

4) вирішення згідно із законом питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів відповідно районного, обласного значення, а також про скасування такого дозволу;

5) встановлення правил користування водозабірними спорудами, призначеними для задоволення питних, побутових та інших потреб населення, зон санітарної охорони джерел водопостачання, обмеження або заборони використання підприємствами питної води у промислових цілях;

6) прийняття у межах, визначених законом, рішень з питань захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, боротьби зі стихійним лихом, епідеміями, епізоотіями;

7) встановлення посиленої охорони важливих об'єктів національної економіки та об'єктів, які забезпечують життєдіяльність населення;

8) прийняття рішень про звернення до суду щодо визнання незаконними актів місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальних громад у сфері їх спільних інтересів;

9) заслуховування інформації прокурорів та керівників органів Національної поліції про стан законності, боротьби зі злочинністю, охорони громадської безпеки і порядку та результати діяльності на відповідній території;

10) встановлення у порядку та межах, визначених законодавством, тарифів на житлово-комунальні послуги;

11) прийняття рішень про заборону торгівлі зброєю, сильнодіючими хімічними і отруйними речовинами, а також алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі;

12) забезпечення в умовах воєнного стану реалізації державних гарантій, визначених законами України.

Отже, до 20 травня 2022 року здійснення окремих повноважень районної та обласної ради покладалось Законом на відповідні районні, обласні військові адміністрації при їх утворенні в разі нескликання сесії, відповідно, районної, обласної ради у встановлені Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» строки або припинення їх повноважень згідно із законом. Однак на практиці таких районних і обласних військових адміністрацій Президентом України утворено не було.

Комітет звертає увагу, що після прийняття 12 травня 2022 року Закону України № 2259-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану», який набрав чинності 20 травня 2022 року, регулювання питань здійснення районними та обласними військовими адміністраціями повноважень відповідних районних, обласних рад, зазнало значних змін. При цьому найбільш суттєва новація полягала у залученні до регулювання даного кола питань Верховної Ради України, яка своїми рішеннями фактично санкціонувала здійснення районними та обласними військовими адміністраціями повноважень відповідних районних, обласних рад.

Так, згідно з частиною третьою статті 10 Закону в редакції вищевказаного Закону від 12 травня 2022 року № 2259-IX, у разі утворення обласної та/або районної військової адміністрації на період дії воєнного стану та протягом 30 днів після його припинення чи скасування, у разі тимчасової окупації або оточення адміністративного центру області або в разі прийняття Верховною Радою України за поданням Президента України відповідного рішення:

1) повноваження такої обласної та/або районної ради здійснюють відповідні обласні та районні військові адміністрації;

2) виконавчий апарат такої районної та обласної ради підпорядковується начальнику відповідної військової адміністрації;

3) відповідні районні та обласні ради не здійснюють свої повноваження;

4) комунальні підприємства, установи та організації, засновані на базі майна спільної власності територіальних громад району або області, підпорядковуються відповідній військовій адміністрації;

5) управління об'єктами спільної власності територіальних громад таких району та/або області здійснюється начальником відповідної районної та/або обласної військової адміністрації;

6) призначення осіб на посади та звільнення з посад, які здійснюються начальником районної військової адміністрації, погоджуються з начальником відповідної обласної військової адміністрації;

7) начальник обласної військової адміністрації, начальник районної військової адміністрації за погодженням з начальником відповідної обласної військової адміністрації може увільняти від виконання посадових обов'язків працівників виконавчого апарату такої районної та/або обласної ради (для таких працівників оголошується простий або здійснюється їх переведення на рівнозначну чи нижчу посаду).

Також окремого розширеного аналізу потребує зміст абзацу першого частини третьої статті 10 Закону, де йдеться про наявність безпосередніх передумов для тимчасового нездійснення районними та обласними радами своїх повноважень і взаємообумовленого здійснення цих повноважень відповідними районними, обласними військовими адміністраціями. До таких передумов, за висновками Комітету, належать передумови, відображені в таких словосполученнях вищезгаданого абзацу: «... у разі тимчасової окупації або оточення адміністративного центру області або у разі прийняття Верховною Радою України за поданням Президента України відповідного рішення...». Що стосується словосполучення абзацу першого «... у разі утворення обласної та/або районної військової адміністрації на період дії воєнного стану та протягом 30 днів після його припинення чи скасування...», з якого він, власне, і починається, то воно не може бути застосоване безпосередньо до положень пунктів 1–7 частини третьої статті 10 Закону як самостійна передумова, а лише в нерозривному поєднанні з іншими, розміщеними за ним словосполученнями.

Отже, дотримуючись наведеної вище логіки з'ясування змісту положень частини третьої статті 10 Закону, можна виокремити три групи фактичних обставин, з настанням яких районні та обласні військові адміністрації отримують належні правові підстави для здійснення повноважень відповідних районних, обласних рад:

- Президент України утворив районну, обласну військову адміністрацію, і після цього відбулася тимчасова окупація адміністративного центру області;

- Президент України утворив районну, обласну військову адміністрацію, і після цього відбулося тимчасове оточення адміністративного центру області;

• Президент України утворив обласну, районну військову адміністрацію, і після цього Верховна Рада України за його поданням прийняла відповідне рішення.

Об'єктивність і узгодженість вищезазначених висновків Комітету підтверджується змістом частини третьої статті 15 Закону, відповідно до якої районна, обласна військові адміністрації здійснюють на відповідній території повноваження, віднесені до їхньої компетенції цим Законом, а також у разі прийняття Верховною Радою України за поданням Президента України рішення, передбаченого частиною третьою статті 10 цього Закону, або в разі тимчасової окупації або оточення адміністративного центру області повноваження із:

1) складання та затвердження, відповідно, районних, обласних бюджетів, внесення змін до них, затвердження звітів про їх виконання; розподілу переданих з державного бюджету коштів у вигляді дотацій, субвенцій, відповідно, між районними бюджетами, місцевими бюджетами міст обласного значення, сіл, селищ, міст районного значення;

2) здійснення управління об'єктами спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, що перебувають в управлінні районних і обласних рад (крім вирішення питань відчуження, у тому числі шляхом приватизації, таких об'єктів); призначення і звільнення їх керівників;

3) вирішення відповідно до закону питань регулювання земельних відносин (крім вирішення питань відчуження з комунальної власності земельних ділянок);

4) вирішення згідно із законом питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів, відповідно, районного, обласного значення, а також про скасування такого дозволу;

5) встановлення правил користування водозабірними спорудами, призначеними для задоволення питних, побутових та інших потреб населення, зон санітарної охорони джерел водопостачання, обмеження або заборони використання підприємствами питної води у промислових цілях;

6) прийняття у межах, визначених законом, рішень з питань захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, боротьби зі стихійним лихом, епідеміями, епізоотіями;

7) встановлення посиленої охорони об'єктів критичної інфраструктури та об'єктів, які забезпечують життєдіяльність населення;

8) прийняття рішень про звернення до суду щодо визнання незаконними актів місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальних громад у сфері їх спільних інтересів;

9) заслуховування інформації прокурорів та керівників органів Національної поліції про стан законності, боротьби зі злочинністю, охорони громадської безпеки і порядку та результати діяльності на відповідній території;

10) встановлення у порядку та межах, визначених законодавством, тарифів на житлово-комунальні послуги;

11) прийняття рішень про заборону торгівлі зброєю, сильнодіючими хімічними і отруйними речовинами, а також алкогольними напоями та речовинами, виробленими на спиртовій основі;

12) забезпечення в умовах воєнного стану реалізації державних гарантій, визначених законами України.

Щодо визначення конкретних дат початку здійснення районними та обласними військовими адміністраціями повноважень відповідних районних, обласних рад слід відзначити таке.

Так, у разі звернення Президента України з поданням до Верховної Ради України, раніше утворені Президентом України районні та обласні військові адміністрації згідно з частиною четвертою статті 10 Закону мають здійснювати повноваження відповідних районних, обласних рад із дня набрання чинності рішеннями Верховної Ради України з даного питання.

Водночас, у разі тимчасової окупації або оточення адміністративного центру області дату початку здійснення обласними та районними військовими адміністраціями повноважень відповідних обласних і районних рад слід пов'язувати з визнанням фактів тимчасової окупації або оточення уповноваженими на це органами.

Відповідно до частини сьомої статті 15 Закону, територіальні громади, на територіях яких ведуться бойові дії, а також населені пункти, які є оточеними, визначаються відповідними обласними військовими адміністраціями за погодженням з Генеральним штабом Збройних Сил України.

Що стосується фактичних обставин тимчасової окупації адміністративного центру області, то, з огляду на зміст пункту 3 частини першої статті 3 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» в редакції Закону від 16 листопада 2022 року № 2764-IX, його тимчасова окупація в умовах воєнного стану визнається Кабінетом Міністрів України.

Зважаючи на зазначене, необхідно констатувати, що в разі тимчасової окупації адміністративного центру області або його оточення, районні військові адміністрації області та обласна військова адміністрація отримують належні правові підстави для здійснення повноважень відповідних районних рад та обласної ради з дати визнання вищезгаданими органами державної влади адміністративного центру області тимчасово оточеним або тимчасово окупованим. При цьому окремого рішення інших органів державної влади щодо початку здійснення районними військовими адміністраціями та обласною військовою адміністрацією таких повноважень не потребується. До їх здійснення вони приступають самостійно та під власну відповідальність.

Голова Комітету Олена ШУЛЯК **Б**

 Місцеве самоврядування

ПОСАДОВА ОСОБА ОМС ПРИЙНЯТА З ВИПРОБУВАЛЬНИМ СТРОКОМ: ЩО З ПРИСВОЄННЯМ ЧЕРГОВОГО РАНГУ?

Людмила Линник,
юрист газети «Бухгалтерія: бюджет»

(коментар до листа НАДС від 27.02.2023 р. № 838/10.3-23; документ див. на с. 16)

ПРО ЩО МОВА

Ситуація, яку розглядає НАДС у коментованому листі, така. Посадова особа місцевого самоврядування, а саме спеціаліст 1 категорії міської (міста районного значення) ради, призначена на посаду 01.03.2021 р. з випробувальним строком. Після закінчення випробувального строку з 01.04.2021 р. їй присвоєно 15 ранг у межах 7 категорії посад. Після того, як посадова особа успішно відпрацювала на займаній посаді

не менш як 2 роки, вона має право на присвоєння чергового рангу. Ось тут і виникає запитання: розрахувати дворічний термін треба з дати прийняття (з 1 березня 2021 року) чи з дати присвоєння рангу (з 1 квітня 2021 року)? У результаті черговий ранг може бути присвоєно з 1 березня 2023 року чи з 1 квітня 2023 року? Розглянемо цю ситуацію детальніше, з урахуванням роз'яснень НАДС, наданих у листі.

ВИПРОБУВАЛЬНИЙ СТРОК: ЧИ ОBOB'ЯЗKОВО?

Відповідно до ст. 2 Закону про службу в ОМС¹ посадовою особою місцевого самоврядування є особа, яка працює в ОМС, має відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує зарплату за рахунок місцевого бюджету. До посадових осіб ОМС належать, наприклад, сільський, селищний, міський голова та його заступники, староста, голова районної, обласної ради, його заступник секретар ради і виконкому, керівники і спеціалісти структурних підрозділів тощо. Проходження служби в ОМС посадовими особами регулюється Законом про службу в ОМС, іншими законодавчими та підзаконними нормативно-правовими актами.

Слід зазначити, що Закон про службу в ОМС прямо не передбачає можливості при прийнятті на службу встановити випробувальний строк. Водночас в абз. 6 ч. 1 ст. 10 Закону про службу в ОМС сказано: проведення випробування при прийнятті на службу в ОМС здійснюється в порядку, визначеному законодавством України про державну службу.

Своєю чергою, ст. 35 Закону про держслужбу² передбачає, що в акті про призначення на посаду суб'єкт призначення може встановити випробування з метою перевірки відповідності держслужбовця займаній посаді із зазначенням його строку. При призначенні

особи на посаду державної служби вперше встановлення випробування є обов'язковим.

Але річ у тім, що дія Закону про держслужбу не поширюється на посадових осіб ОМС (п. 11 ч. 3 ст. 3 Закону про держслужбу). І тоді єдиним документом, який визначає порядок встановлення випробування, є КЗпП³. Втім, ч. 3 ст. 26 КЗпП передбачено, що випробування не встановлюється при прийнятті на роботу, зокрема, переможців конкурсного відбору на заміщення вакантної посади.

Ось таке замкнуте коло. Але свого часу НАДС у листі від 02.08.2018 р. № 5629/13-18 (див. газету «Місцева рада», № 12/2022, с. 17) розшифровувало його так. При прийнятті переможців конкурсного відбору на посади в ОМС може бути встановлено випробування, але в питанні встановлення строків випробування для посадових осіб ОМС слід керуватися ст. 27 КЗпП.

Отже, у 2021 році, коли приймали посадову особу в ситуації, що розглядається, їй правомірно встановили випробувальний термін.

 ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Із введенням воєнного стану це питання вирішується простіше. Так, відповідно до абз. 1 ч. 2 ст. 2 Закону № 2136⁴ у період дії воєнного стану умова про випробування працівника під час прийняття на роботу може встановлюватися для будь-якої категорії працівни-

1

Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 07.06.2001 р. № 2493-III.

2

Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 р. № 889-VIII.

3

Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р.

4

Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2136-IX.

ків. Тобто встановлювати випробування можна всім без винятку працівникам — обмеження, зазначені в ч. 3 ст. 26 КЗпП, у період воєнного стану не діють.

Але, як раніше, так і в період воєнного стану, встановлення випробування **не є обов'язковим**, рішення — за керівником відповідного органу. Втім, враховуючи, що з **20.05.2022 р.** прийняття на посади в органи місцевого самоврядування відбувається **без конкурсу** (детальніше див. у газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 19/2022, с. 10), НАДС у роз'ясненні від 24.05.2022 р. (див. газету «Місцева рада», № 5/2022, с. 6⁵) рекомендувало **все ж таки встановлювати випробування для всіх осіб, призначених** у період воєнного стану без конкурсу. У цьому ж роз'ясненні вчергове підкреслило, що встановлювати випробування слід з урахуванням положень ст. 26 та 27 КЗпП.

Строк Якщо прийнято рішення про застосування випробування, то його потрібно встановлювати **відразу при прийнятті на ро-**

боту. Зробити це через, наприклад, місяць після прийняття на роботу **не можна.**

ВАЖЛИВО! Відповідно до ч. 1 ст. 27 КЗпП строк випробування при прийнятті на роботу, якщо інше не встановлено законодавством України, не може перевищувати трьох місяців, а в окремих випадках, за погодженням з відповідним виборним органом первинної профспілкової організації, — шести місяців. Втім, **Законом № 2136** погодження строку випробування при призначенні на посаду в органах місцевого самоврядування з виборним органом первинної профспілкової організації **тимчасово припинено (скасовано)**. Отже, строк випробування при прийнятті на службу в ОМС **не може перевищувати 3 місяці.**

При обчисленні тривалості випробувального строку слід керуватися положеннями ст. 241¹ КЗпП.

ПРИСВОЄННЯ РАНГУ

Посадові особи мають окремий статус, складають присягу, і залежно від органу їх посади розподілені на категорії, у межах яких їм присвоюють **ранг посадової особи ОМС.**

Статтею 14 Закону про службу в ОМС встановлюється сім категорій посад в ОМС. Віднесення посад ОМС, не зазначених у ст. 14 Закону про службу в ОМС, до відповідної категорії посад в ОМС здійснюється Кабміном за поданням керівників відповідних ОМС.

У межах встановленої категорії присвоюється ранг посадової особи ОМС відповідно до ст. 15 Закону про службу в ОМС.

Ранги, **які відповідають посадам** (ч. 3, 4 ст. 1 Закону про службу в ОМС):

- **першої та другої категорій**, а також ранги сільським, селищним, міським **головам**, головам районних, районних у містах рад, **старостам** присвоюються **рішенням відповідної ради;**
- **третьої–сьомої категорій**, присвоюються **відповідним головою.**

Відповідно до ч. 6 ст. 15 Закону про службу в ОМС ранги присвоюються одночасно з обранням (прийняттям) на службу в ОМС або обранням (призначенням) на вищу посаду.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Особам, які призначаються на посади з випробувальним строком,

ранги присвоюються **після його закінчення, за результатами роботи** (друге речення ч. 6 ст. 15 Закону про службу в ОМС).

Особам, які призначені на посади і **мають ранги** посадових осіб місцевого самоврядування або ранги держслужбовця, присвоєні за попереднім місцем роботи, надбавка за ранг у період випробувального строку виплачується відповідно до цих рангів.

ДО ВІДОМА. Отже, якщо особу призначено на посаду в ОМС **вперше** з випробувальним строком, то відповідний ранг їй присвоюється **після закінчення випробувального строку.** З аналізу першого речення ч. 6 ст. 15 Закону про ОМС виходить, що саме з цієї дати відповідна особа **набуває статусу посадової особи**, оскільки без присвоєння рангу її не можна вважати такою. Тож саме після закінчення випробувального строку вона складає Присягу посадової особи ОМС та їй присвоюється ранг. У ситуації, що розглядається, посадовій особі присвоєно ранг 01.04.2021 р.

Якщо ж особа приходить на службу в ОМС не вперше і вже має ранг **посадової особи ОМС**, то, незважаючи на те, чи прийнята вона

<https://ibuhgalter.net/material/1337/26362>

з випробувальним строком, надбавка за ранг виплачується відповідно до наявного рангу. Але після закінчення випробувального строку:

1) **якщо особа має ранг держслужби** і він є вищим за ранг в ОМС, то ОМС ухвалює рішення присвоїти такій особі ранг посадової особи на рівні держслужбового чи присвоїти ранг посадової особи в межах категорії посад, на яку особу призначено. Відповідно, якщо особа працювала лише на держслужбі, вона складає в цей день Присягу посадової особи ОМС. Якщо вже працювала в ОМС, то Присяга більше не складається;

2) **якщо посадова особа має раніше призначений ранг посадової особи ОМС**, то після завершення випробувального строку їй лишається вже призначений або присвоюється новий ранг, якщо раніше призначений нижче, ніж передбачено для категорії посад, на яку така особа приймається.

Однак з усього наведеного випливає, що саме із закінченням випробувального терміну та присвоєнням рангу особа, так би мовити, закріплюється на цій посаді, обіймає її повноцінно.

Між тим, у кожній категорії *ст. 15 Закону про службу в ОМС* передбачено по три ранги. Тобто, перебуваючи на одній посаді в одній категорії посад, з часом посадова особа може отримати вищий ранг. Це є додатковим стимулом у роботі.

Підвищення рангу Відповідно до ч. 7 *ст. 15 Закону про службу в ОМС* черговий ранг присвоюється за умови, якщо посадова особа **успішно відпрацювала на займаній посаді не менш як 2 роки**.

Відповідно до *Методичних рекомендацій № 72*⁶ керівник органу за поданням безпосереднього керівника розглядає питання щодо можливості присвоєння йому чергового рангу (про особливості присвоєння рангів посадовим особам структурних підрозділів ОМС зі статусом юросіб читайте в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 28/2021, с. 15).

Черговий ранг особі присвоюється в **межах займаній категорії посад**. На це звертало увагу НАДС у *листі від 21.07.2021 р. № 5028/13-21* (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», 47/2021, с. 17)

Отже, посада, яку особа обіймає, завжди буде належати до тієї категорії посад в ОМС, до якої вона віднесена *ст. 14 Закону про ОМС* чи актом КМУ. Наприклад, особі, яка працює в ОМС на посаді, віднесеній до **сьомої категорії**, як у нашому випадку, може бути присвоєно **15, 14 або 13 ранг**. І черговий ранг поза межами відповідної категорії посад особі можливо присвоїти **лише** у випадку, передбаченому ч. 9 *ст. 14 Закону про службу в ОМС*, тобто тільки за сумлінну працю при виході на пенсію. Інших підстав для цього немає.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Особі, якій ранг присвоєно на рівні наявного рангу держслужби або яка вже до прийняття на посаду мала ранг посадової особи ОМС і він є вищим за той, що передбачено відповідною категорією посад в ОМС, на яку прийнято цю особу, **ранг подальшому підвищенню не підлягає**.

Однак, наближаючись до нашої ситуації, нагадаємо, що умовою присвоєння чергового рангу є те, що **посадова особа успішно відпрацювала на займаній посаді не менш як два роки**.

Особа прийнята на посаду 01.03.2021 р. Однак, як ми вже з'ясували, ранг їй було присвоєно після завершення випробувального строку — 01.04.2021 р. І в диспозиції з першим реченням ч. 6 *ст. 15 Закону про ОМС* (що ранг присвоюється з призначенням на посаду), ми дійшли висновку, **що саме з дати присвоєння рангу працівник стає посадовою особою ОМС у повному розумінні**.

Напевне, такої ж думки дійшло і НАДС у коментованому *листі*, оскільки дату чергового присвоєння рангу в ситуації, що розглядається, теж назвало **01.04.2023 р.**

6

Методичні рекомендації щодо присвоєння рангів посадовим особам місцевого самоврядування відповідно до *ст. 14 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», затверджені в додатку до наказу Голодержслужби від 28.03.2005 р. № 72.*

ДОКУМЕНТ, ЩО КОМЕНТУЄТЬСЯ

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Щодо присвоєння чергового рангу

Лист від 27.02.2023 р. № 838/10.3-23

НАДС у межах повноважень розглянув <...> звернення <...> та повідомляє.

Відповідно до статті 6 Закону України від 7 червня 2001 року № 2493-III «Про службу в органах місцевого самоврядування» (далі — Закон № 2493-III) консультативне

та методичне забезпечення служби в органах місцевого самоврядування здійснюється центральним органом виконавчої влади з питань державної служби з урахуванням вимог чинного законодавства про місцеве самоврядування в Україні.

У зв'язку з цим інформуємо, що згідно зі статтею 15 Закону № 2493-III при прийнятті на службу в органи місцевого самоврядування присвоюються ранги у межах відповідної категорії посад (частина перша).

Ранги присвоюються відповідно до займаної посади, рівня професійної кваліфікації, результатів роботи (частина п'ята).

Ранги присвоюються одночасно з обранням (прийняттям) на службу в органи місцевого самоврядування або обранням (призначенням) на вищу посаду. Особам, які призначаються на посади з випробувальним строком, ранги присвоюються після його закінчення, за результатами роботи (частина шоста).

Черговий ранг присвоюється за умови, якщо посадова особа успішно відпрацювала на займаній посаді не менш як 2 роки (частина сьома).

Методичними рекомендаціями щодо присвоєння рангів посадовим особам місцевого самоврядування відповідно до статті 14 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», затвердженими наказом Голодержслуж-

би від 28 березня 2005 року № 72, передбачено, що через два роки після присвоєння посадовій особі органів місцевого самоврядування відповідного рангу керівник державного органу за поданням безпосереднього керівника розглядає питання щодо можливості присвоєння йому чергового рангу. Позитивне рішення приймається за умови успішної роботи.

Черговий ранг присвоюється за умови, якщо посадова особа успішно відпрацювала на займаній посаді не менш як два роки з урахуванням часу присвоєння попереднього рангу державного службовця.

Враховуючи викладене, посадова особа місцевого самоврядування, про яку йдеться у зверненні, матиме право на присвоєння чергового рангу 1 квітня 2023 року за умови успішного відпрацювання на займаній посаді.

Окремо повідомляємо, що листи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади мають лише роз'яснювальний (інформаційний) характер і не встановлюють правових норм.

В. о. Голови Андрій ЗАБОЛОТНИЙ

Б

 Лікарняні

ЧИ ОПЛАЧУВАТИ ЛІКАРНЯНИЙ МОБІЛІЗОВАНОГО ПРАЦІВНИКА?

Людмила Балла,

PhD in Economics, експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

(коментар до листів ПФУ від 24.02.2023 р. № 2800-030401-8/9537 та від 28.02.2023 р. № 2800-030401-8/10221)

¹
Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р.

²
Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 р. № 1105-XIV.

ПФУ в коментованих листах розглядає таку ситуацію. Працівника мобілізовано, і, перебуваючи на військовій службі, він захворів (йому відкрито електронний лікарняний листок (ЕЛН), який роботодавець бачить у своєму особистому кабінеті на вебпорталі ПФУ). Чи оплачувати такий лікарняний, якщо **середній заробіток** за мобілізованим працівником:

- **НЕ зберігається**, а зберігаються лише місце роботи та посада на підставі ч. 3 ст. 119 КЗпП¹;
- **зберігається**, адже за основним місцем роботи мобілізований є **педагогічним або науково-педагогічним працівником?** Думка ПФУ стосовно оплати ЕЛН у таких випадках — далі.

СЕРЕДНІЙ ЗАРОБІТОК ЗА ЧАС СЛУЖБИ НЕ ЗБЕРІГАЄТЬСЯ: ЧИ ОПЛАЧУВАТИ ЕЛН?

Нагадаємо, що з 19.07.2022 р. за працівниками, призваними на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період або прийнятими на військову службу за контрактом, у тому числі шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії

особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення зберігаються **лише** місце роботи і посада (детальніше див. у газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 28/2022, с. 9). Тож за такими працівниками за місцем роботи **не зберігається середній заробіток.**

Своєю чергою відповідно до ч. 1 ст. 15 Закону про соцстрахування² допомога по тимчасовій непрацездатності надається застрахованій особі у формі страхових виплат, які **по-**

вністю або частково компенсують втрату заробітної плати (доходу), у разі настання страхових випадків.

А як бути з ЕЛН мобілізованого працівника? **З одного боку,** на період військової служби працівник не звільнений з роботи (перебуває у трудових відносинах), тож він є застрахованою особою, а отже, формально має право на допомогу по тимчасовій непрацездатності. **З іншого боку,** хворіючи, такий мобілізований працівник ніякого заробітку не втрачає, адже за ним він не зберігається.

ПФУ в листі від 24.02.2023 р. № 2800-030401-8/9537 робить висновок, що в разі хвороби мобілізованого працівника ЕЛН йому **не оплачується.** Адже:

1) у зв'язку з тим, що за працівником на період військової служби зберігаються лише місце роботи і посада, то **не настає стан тимчасової непрацездатності** в разі хвороби або травми, тривалість якої співпадає з часом військової служби;

2) **не відбувається втрата зарплати** за період військової служби, оскільки за місцем роботи мобілізований працівник нічого не отримує.

ДО ВІДОМА. За період звільнення від виконання службових обов'язків **у зв'язку з хворобою** та перебуванням на лікуванні в лікарняних закладах та у відпустці для лікування у зв'язку з хворобою (відпустці за станом здоров'я), але не більше чотирьох місяців із дня вибуття з військової частини військовослужбовцям **виплачується грошове забезпечення.** Відповідна гарантія передбачена абз. 2 п. 9 розд. I Порядку № 260³. Своєю чергою ч. 5 ст. 119 КЗпП передбачає, що гарантії, визначені в ч. 3 ст. 119 КЗпП (збереження місця роботи та посади), зберігаються за працівниками, які під час проходження військової служби отримали поранення (інші ушкодження здоров'я) та перебувають на лікуванні в медичних закладах.

Далі наводимо цитату з листа ПФУ від 24.02.2023 р. № 2800-030401-8/9537.

ЦИТАТА. «<...> Згідно із частиною першою статті 3 Закону України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі — Закон № 1105) соціальне страхування здійснюється за принципами законодавчого визначення умов і порядку здійснення соціального страхування.

Частиною першою статті 12 Закону № 1105 визначено, що право на страхові виплати за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності мають застраховані особи — громадяни України, іноземці, особи без громадянства та члени їхніх сімей, які проживають в Україні, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Це право виникає з настанням страхового випадку в період роботи (включаючи час випробування та день звільнення), зайняття підприємницькою та іншою діяльністю, якщо інше не передбачено законом.

Відповідно до частини першої статті 15 Закону № 1105 допомога по тимчасовій непрацездатності надається застрахованій особі у формі страхових виплат, які повністю або частково компенсують втрату заробітної плати (доходу), у разі настання тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві.

Варто врахувати те, що абзацом четвертим пункту 3 розділу I Порядку формування медичних висновків про тимчасову непрацездатність у Реєстрі медичних висновків в електронній системі охорони здоров'я, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я від 01.06.2021 р. № 1066, визначено, що тимчасова непрацездатність особи відповідно до медичного висновку — це непрацездатність особи внаслідок захворювання, травми або інших причин (вагітність та пологи, карантин тощо), яка має тимчасовий зворотний характер під впливом лікування, реабілітації, інших заходів медичного характеру та триває до відновлення працездатності або до закінчення причин, які унеможливають виконання роботи.

Частиною третьою статті 119 Кодексу законів про працю України передбачено, що за працівниками, призваними на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період або прийнятими на військову службу за контрактом, у тому числі шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення

³
Порядок виплати грошового забезпечення військовослужбовцям Збройних Сил України та деяким іншим особам, затверджений наказом Міноборони від 07.06.2018 р. № 260.

зберігаються місце роботи і посада на підприємстві, в установі, організації, фермерському господарстві, сільськогосподарському виробничому кооперативі незалежно від підпорядкування та форми власності і у фізичних осіб — підприємців, у яких вони працювали на час призову. Таким працівникам здійснюється виплата грошового забезпечення за рахунок коштів Державного бюджету України відповідно до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

Враховуючи те, що у працівника,

за яким на період військової служби зберігаються лише місце роботи і посада, не настає стан тимчасової непрацездатності у разі хвороби або травми, тривалість якої співпадає з часом військової служби, а також не відбувається втрати заробітної плати за такий період, допомога по тимчасовій непрацездатності за місцем збереження місця роботи і посади не надається. <...>.

(цитата з листа ПФУ від 24.02.2023 р. № 2800-030401-8/9537)

ПЕДАГОГАМ ЗА ЧАС СЛУЖБИ ЗБЕРІГАЄТЬСЯ СЕРЕДНІЙ ЗАРОБІТОК: ЧИ ОПЛАЧУВАТИ ЕЛН?

За педагогічними та науково-педагогічними працівниками, які проходять військову службу за **призовом під час мобілізації**, на особливий період, **або військової служби за призовом осіб із числа резервістів** в особливий період, **слід зберігати середній заробіток** на підставі ч. 2 ст. 57 Закону про освіту⁴. Це підтвердило МОН у листі від 30.08.2022 р. № 1/9883-22 // «Бухгалтерія: бюджет», № 33/2022, с. 20.

ДО ВІДОМА. На думку, викладену Мін економіки та МОН (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 38/2022, с. 5), за педагогічними та науково-педагогічними працівниками, які проходять військову службу за контрактом, середній заробіток **не зберігають**. Тож питання з їх лікарняними вирішують в порядку, зазначеному вище.

Згідно з ч. 1 ст. 15 Закону про соцстрахування виходить: якщо захворів мобілізований педагогічний або науково-педагогічний працівник, то він втрачає середній заробіток за період, який припав на ЕЛН. Тобто умова для оплати ЕЛН, зазначена ПФУ в попередньому розділі, тут виконується. Втім, і в цьому випадку ПФУ має аргументи для неоплати ЕЛН.

По-перше, це все та сама ч. 2 ст. 57 Закону про освіту, якою передбачено, що **в разі хвороби** або каліцтва попередній **середній заробіток виплачується** педагогічному або науково-педагогічному працівнику до відновлення працездатності або встановлення інвалідності. Ми вже колись звертали увагу на недосконалість побудови ч. 2 ст. 57 Закону про освіту. І ось тепер її формулювання дають привід ПФУ стверджувати, що ЕЛН не буде оплачено.

ВАЖЛИВО! За час хвороби за мобілізованим педагогом **потрібно продовжувати зберігати середній заробіток**. І надалі його слід табелювати як мобілізованого (код «ІН» або цифровий «22»). Не потрібно виділяти період хвороби та зазначати, що це період непрацездатності. Втрата середнього заробітку за час хвороби не відбувається, тому не працює ч. 1 ст. 15 Закону про соцстрахування. Далі наводимо цитату з листа ПФУ від 28.02.2023 р. № 2800-030401-8/10221.

По-друге, ПФУ підкреслює, що військовослужбовців не віднесено до осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, і вони не набувають права на страхові виплати за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності від ПФУ. Дивне твердження, адже за місцем роботи в закладі освіти особи не є військовослужбовцями, а є звичайними працівниками, які мають право на оплату лікарняних. Втім, як бачимо, ПФУ притримується іншої думки. Але для неоплати ЕЛН у такому разі висуваються вимоги ч. 2 ст. 57 Закону про освіту.

ЦИТАТА. «<...> Згідно з частиною першою статті 3 Закону України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі — Закон № 1105) соціальне страхування здійснюється за принципами законодавчого визначення умов і порядку здійснення соціального страхування. Відповідно до частини першої статті 4 Закону № 1105 з 01.01.2023 р. уповноваженим органом управління в системі

⁴ Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII.

загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку (далі — уповноважений орган управління) є Пенсійний фонд України.

Статтею 11 Закону № 1105 визначено, що страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності підлягають особи, які працюють на умовах трудового договору (контракту), гіг-контракту, іншого цивільно-правового договору, на інших підставах, передбачених законом, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності та господарювання, зокрема які є резидентами Дія Сіті, у тому числі в іноземних дипломатичних та консульських установах, інших представництвах нерезидентів або у фізичних осіб, а також обрані на виборні посади в органах державної влади, органах місцевого самоврядування та в інших органах, фізичні особи-підприємці, особи, які провадять незалежну професійну діяльність, члени фермерського господарства, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності на інших підставах.

Частиною першою статті 12 Закону № 1105 передбачено, що право на страхові виплати за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності мають застраховані особи — громадяни України, іноземці, особи без громадянства та члени їхніх сімей, які проживають в Україні, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Це право виникає з настанням страхового випадку в період роботи (включаючи час випробування та день звільнення), зайняття підприємницькою та іншою діяльністю, якщо інше не передбачено законом.

Отже, військовослужбовців не віднесено до осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і вони не набувають права на страхові виплати за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності від Пенсійного фонду України.

Частиною третьою статті 119 Кодексу законів про працю України передбачено, що за працівниками, призваними на строкову військову службу, військову

службу за призовом осіб офіцерського складу, військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період або прийнятими на військову службу за контрактом, у тому числі шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення зберігаються місце роботи і посада на підприємстві, в установі, організації, фермерському господарстві, сільськогосподарському виробничому кооперативі незалежно від підпорядкування та форми власності і у фізичних осіб — підприємців, у яких вони працювали на час призову. Таким працівникам здійснюється виплата грошового забезпечення за рахунок коштів Державного бюджету України відповідно до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

Частиною другою статті 57 Закону України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII «Про освіту» (далі — Закон № 2145), передбачено, що у разі захворювання педагогічного чи науково-педагогічного працівника, яке тимчасово унеможливує виконання ним посадових обов'язків і обмежує можливість перебування у колективі осіб, які навчаються, або тимчасового переведення за цих чи інших обставин на іншу роботу чи проходження військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, або військової служби за призовом осіб із числа резервістів в особливий період за таким працівником зберігається попередній середній заробіток. У разі хвороби або каліцтва попередній середній заробіток виплачується до відновлення працездатності або встановлення інвалідності.

Отже, у зв'язку з тим, що статтею 57 Закону № 2145 не передбачено втрати за основним місцем роботи збереженої середньої заробітної плати під час проходження військової служби за контрактом педагогічного працівника, а отже компенсація втраченої заробітної плати від Пенсійного фонду України за час хвороби такому працівнику не здійснюється».

(цитата з листа ПФУ від 28.02.2023 р.
№ 2800-030401-8/10221)

Б

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕНДЕРНОЇ ПРОПОЗИЦІЇ: ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ

Артем Гусєв, Любов Крута,
експерти газети «Бухгалтерія: бюджет»

Якщо установа бере участь у тендерних закупівлях, то може вимагати від учасників закупівлі тендерного забезпечення, зокрема, у вигляді гарантії. У статті розглянемо порядок відображення в обліку цієї операції.

ПРО ЩО МОВА

Мирний час Відповідно до п.п. 13 ч. 1 ст. 1 Закону № 922¹ тендером є конкурентна процедура закупівлі, що передбачає здійснення конкурентного відбору учасників за процедурами закупівлі відкритих торгів, торгів з обмеженою участю, а також конкурентного діалогу.

При цьому замовник має право зазначити в оголошенні про проведення процедури закупівлі та в тендерній документації/оголошенні про проведення спрощеної закупівлі вимоги щодо надання забезпечення тендерної пропозиції/пропозиції, а також має право вимагати від переможця процедури закупівлі/спрощеної закупівлі внесення ним не пізніше дати укладення договору про закупівлю забезпечення виконання такого договору. Тобто замовник має право висувати вимоги щодо надання двох видів забезпечення:

- 1) забезпечення **тендерної пропозиції**;
- 2) забезпечення **виконання договору**.

Воєнний стан З набранням 19.10.2022 р. чинності *Особливостями* № 1178² замовники, у тому числі централізовані закупівельні організації, здійснюють закупівлі:

- товарів і послуг (крім послуг з поточного ремонту), вартість яких становить або перевищує 100 тис. грн,
- послуг з поточного ремонту, вартість яких становить або перевищує 200 тис. грн,

- робіт, вартість яких становить або перевищує 1,5 млн грн, шляхом застосування відкритих торгів у порядку, визначеному цими *Особливостями*, та/або шляхом використання е-каталогу для закупівлі товару.

ДО ВІДОМА. Тобто з конкурентних процедур, перелічених у Законі № 922, наразі застосовуються лише **відкриті торги**. Але в умовах воєнного стану та застосування *Особливостей* № 1178 заходи із забезпечення тендерної пропозиції, наведені вище, **залишаються**.

Тож далі коротко розглянемо, у чому полягає їх суть, оскільки це важливо для облікових питань. Почнемо з визначень (п.п. 9, 10 ч. 1 ст. 1 Закону № 922):

- **забезпечення виконання договору про закупівлю** — це надання забезпечення виконання зобов'язань учасником перед замовником за договором про закупівлю;
- **забезпечення тендерної пропозиції/пропозиції** — це надання забезпечення виконання зобов'язань учасником перед замовником, що виникли у зв'язку з поданням тендерної пропозиції/пропозиції, у вигляді такого забезпечення, як гарантія. Далі про ці заходи поговоримо окремо.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕНДЕРНОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

Це гарантії щодо виконання зобов'язань учасниками перед замовниками, які виникли внаслідок подання тендерної пропозиції. Основною метою забезпечення є можливість для замовника знизити власні ризики, пов'язані з порушенням учасником умов тендерної пропозиції. Замовник має право вису-

нути умови щодо надання такого забезпечення, зокрема, розмір, строк дії та застереження щодо випадків, коли забезпечення тендерної пропозиції/пропозиції не повертається учаснику (ч. 1 ст. 25 Закону № 922).

Єдиним видом забезпечення щодо тендерної пропозиції є **гарантія** (п. 10 ч. 1 ст. 1 За-

¹ Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 р. № 922-VIII.

² *Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджені постановою КМУ від 12.10.2022 р. № 1178.*

3
 Цивільний кодекс
 України від 16.01.2003 р.
 № 435-IV.

4
 Положення про порядок
 здійснення банками
 операцій за гаранті-
 ями в національній
 та іноземних валютах,
 затверджене поста-
 новою Правління НБУ
 від 15.12.2004 р. № 639.

кону № 922). Гарантія — такий вид забезпечення, за якого гарант (банк, страхова компанія, фінус-танова тощо) бере зобов'язання сплатити кошти бенефіціару (бюджетній установі — замовнику закупівель) у разі настання гарантійного випадку.

На підставі ст. 560 ЦКУ³ можна виділити такі види гарантій як єдиного способу забезпечення тендерної пропозиції:

- 1) банківська гарантія (гарантом є банківська установа, ризик невиклати — низький);
- 2) страхова гарантія (гарантом є страхова компанія, ризик невиклати — нижче середнього);
- 3) інша фінансова гарантія (гарантом є інша фінансова установа, ризик невиклати — відносно високий).

З урахуванням ризиків і доступності послуг найчастіше користуються **банківськими гарантіями**. Детально механізм надання банківської гарантії прописаний у Положенні № 639⁴. Якщо коротко, то суть полягає в тому, що постачальник, який хоче взяти участь у тендері, звертається до банку з проханням виступити гарантом, тобто в разі невиконання тендерних зобов'язань цим постачальником перерахувати певну суму коштів установі-замовнику.

 ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! На рахунок установи на момент видачі гарантії ніякі **кошти**

не заходять. Установа лише отримує право вимоги.

У разі добропорядної поведінки постачальника-учасника (випадки визначені в ч. 4 ст. 25 Закону № 922) кошти залишаються в банку, установа втрачає право вимоги щодо суми гарантії. За надання своїх послуг банк стягує комісію з постачальника-учасника.

В інших випадках, визначених у ч. 3 ст. 25 Закону № 922, установа-замовник звертається до банку з вимогою перерахувати їй суму коштів, визначену як гарантія. **Ці кошти не є доходами бюджетної установи, а підлягають перерахуванню в бюджет, з якого фінансується ця установа.**

Коли повертати гарантійне забезпечення без жодних вимог, а коли, навпаки, звертатися за отриманням гарантійного відшкодування — див у табл. 1.

Розмір забезпечення в грошовому виразі не може перевищувати (ч. 1 ст. 25 Закону № 922):

- 0,5 % очікуваної вартості закупівлі в разі проведення тендеру/спрощеної закупівлі на закупівлю **робіт**;
- 3 % — у разі проведення тендеру/спрощеної закупівлі на закупівлю **товарів чи послуг**.

Таблиця 1. Випадки повернення та неповернення гарантійного забезпечення учаснику закупівель

Випадки повернення гарантійного забезпечення (ч. 4 ст. 25 Закону № 922)	Випадки неповернення гарантійного забезпечення (ч. 3 ст. 25 Закону № 922)
1. Закінчення строку дії тендерної пропозиції	1. Відкликання тендерної пропозиції після завершення строку її подання, але до того, як сплив строк, протягом якого тендерні пропозиції є дійсними
2. Укладення договору про закупівлю з переможцем тендерної процедури закупівлі	2. Непідписання договору про закупівлю з переможцем тендерної процедури закупівлі
3. Відкликання тендерної пропозиції до завершення строку її подання	3. Ненадання переможцем тендерної процедури закупівлі документів, що підтверджують відсутність підстав для відмови в участі в процедурі закупівлі
4. Неукладання договору з жодним учасником тендерної закупівлі	4. Ненадання переможцем тендерної процедури закупівлі забезпечення виконання договору про закупівлю (якщо це передбачено тендерною документацією)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВОРУ

Це забезпечення щодо виконання зобов'язань переможця тендеру/спрощеної закупівлі перед установою-замовником за договором про закупівлю. Забезпечення виконання договору може вимагатись у будь-якій формі, наприклад, гарантія, депозит, порука тощо.

Відповідно до ст. 27 Закону № 922 замовник має право вимагати від переможця процедури закупівлі/спрощеної закупівлі внесен-

ня ним не пізніше дати укладення договору про закупівлю забезпечення виконання такого договору, якщо внесення такого забезпечення передбачено тендерною документацією або в оголошенні про проведення спрощеної закупівлі. Це забезпечення не може перевищувати 5 % вартості договору про закупівлю.

Залежно від виду забезпечення установі може бути лише надано право стягувати ко-

шти за настання певних випадків або установа може одразу отримати кошти, які в подальшому має право зарахувати як відшкодування збитків чи повернути назад постачальнику.

Повертають кошти/права, отримані як забезпечення виконання договору, у таких ситуаціях:

1) після виконання переможцем процедури закупівлі/спрощеної закупівлі договору про закупівлю;

2) за рішенням суду щодо повернення забезпечення договору в разі визнання результатів

процедури закупівлі/спрощеної закупівлі недійсними або договору про закупівлю нікчемним;

3) у випадках, передбачених ст. 43 Закону № 922;

4) згідно з умовами, зазначеними в договорі про закупівлю, але не пізніше ніж протягом п'яти банківських днів з дня настання зазначених обставин.

В інших ситуаціях, коли постачальник порушує умови договору, суму забезпечення установа має право стягнути з постачальника і перерахувати в бюджет, з якого фінансується.

БУХОБЛІК ГАРАНТІЙ В УСТАНОВИ-ЗАМОВНИКА

Як ми вже визначили, гарантія до моменту настання гарантійного випадку для власника такої гарантії є правом вимоги за настання певних ситуацій. Кошти установа ще не отримала, і право вимоги є умовним. А тому актив на балансі відобразити **не можна** (ні грошові кошти, ні дебіторську заборгованість). Загальна сума забезпечень учасників тендерної пропозиції відобразатиметься в позабалансовому обліку, а саме на **субрахунку 061** «Гарантії та забезпечення отримані розпорядників бюджетних коштів». Списання залишку на субрахунку 061 здійснюється в разі настання будь-якої з подій, зазначених у пп. 3 і 4 ст. 25 Закону № 922.

У разі настання гарантійної ситуації установа отримує безумовне право вимоги, а отже може відобразити дебіторську заборгованість (скоріш за все, це буде субрахунок 2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість»). Одночасно з цим відображають зобов'язання перед бюджетом — субрахунок 6312 «Інші розрахунки з бюджетом», оскільки такі кошти не можуть бути визнані доходами установи, а **підлягають перерахуванню в бюджет** (ч. 6 ст. 25 Закону № 922). Надходження гарантійних коштів з банку, страхової компанії

чи іншої фінансової установи відображається за дебетом рахунку 23 «Грошові кошти на рахунках» і кредитом 2117. Далі установа має перерахувати ці кошти в бюджет: Дт 6312 — Кт 23.

У разі, якщо гарантійне забезпечення згідно з ч. 4 ст. 25 Закону № 922 повертаються учаснику тендерних закупівель, право вимоги втрачається і сума гарантії списується з субрахунку 061. При цьому жодних інших записів не роблять .

Приклад 1. *Очікувана вартість закупівлі товарів — 8000000,00 грн. У тендерній документації установа вимагала надати гарантію в розмірі 0,5% від очікуваної вартості (40000,00 грн). Учасник закупівлі відкликав пропозицію до завершення строку її подання, тому установа звернулась до гаранта за отриманням відшкодувань. Кошти від гаранта надійшли на реєстраційний рахунок установи і одразу ж були перераховані в бюджет.*

Порядок відображення наведених господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку наведено в табл. 2.

Таблиця 2. Облік забезпечення тендерної пропозиції замовника закупівлі

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	Дебет рахунку	Кредит рахунку			
1. Отримано забезпечення тендерної пропозиції від учасника закупівлі	061	—	16	Гарантія, бухгалтерська довідка	40000,00
2. Визнано гарантійні зобов'язання	2117	6312	4	Бухгалтерська довідка	40000,00
3. Водночас списано з позабалансового рахунку суму використаної гарантії	—	061	16	Лист гаранта, бухгалтерська довідка	40000,00
4. Отримано кошти від гаранта за гарантійним випадком	2313	2117	2/3 і 4	Платіжна інструкція	40000,00
5. Перераховано кошти в бюджет	6312	2313	2/3	Платіжна інструкція	40000,00

УСТАНОВА ЯК УЧАСНИК ЗАКУПІВЕЛЬ

Слід зазначити, що бюджетна установа, як правило, виступає замовником закупівлі, але теоретично може бути й учасником у тендерних закупівлях. Тому розглянемо деякі моменти.

КЕКВ Незважаючи на те, що бюджетні установи під час тендерних закупівель, як правило, є замовниками, в окремих випадках вони також можуть бути й учасниками тендеру. У такому разі установа сама звертається до банку чи іншої фінустанови за отриманням гарантії. Відповідно до п.п. 1 п. 2.6 Інструкції № 333⁵ банківську комісію тоді сплачують за КЕКВ 2800 «Інші поточні видатки» незалежно від предмета закупівлі.

Облік Якщо установа є учасником тендерних закупівель, то сума сплаченого гарантійного

внеску також відображатиметься на позабалансовому рахунку. Проте, оскільки в цьому випадку бюджетна установа надає гарантії, сума забезпечення тендерної пропозиції нараховується за Дт субрахунку 051 «Гарантії та забезпечення надані розпорядників бюджетних коштів».

У разі, якщо замовник не повертає гарантійне забезпечення учаснику тендерної закупівлі на підставах, передбачених п. 3 ст. 25 Закону № 922, бюджетна установа — учасник відображає витрати, понесені у зв'язку з відшкодуванням, на субрахунку 8511 «Витрати за необмінними операціями». Тобто Дт 8511 — Кт 6415 (зобов'язання перерахувати кошти банку чи іншій фінустанові, яка сплатила замовнику суму забезпечення).

Б

5

Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затверджена наказом МФУ від 12.03.2012 р. № 333.

Заклади освіти

УЧИТЕЛЬ ВИЩОЇ КАТЕГОРІЇ ЗАМІНЮЄ ВЧИТЕЛЯ II КАТЕГОРІЇ: НА ЯКИЙ ПОСАДОВИЙ ОКЛАД ОРІЄНТУВАТИСЯ ПРИ ОПЛАТІ?

Олена Макарук,

головний спеціаліст відділу праці та нормативно-інформаційного забезпечення департаменту фінансування державних і загальнодержавних видатків Міністерства освіти і науки України

Учителя з української мови, який має II кваліфікаційну категорію, замінює вчитель із зарубіжної літератури вищої категорії. При обчисленні погодинної оплати треба орієнтуватися на посадовий оклад учителя вищої категорії, тобто працівника, який замінює?

1

Інструкція про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти, затверджена наказом МОН від 15.04.1993 р. № 102.

Відповідно до п. 64 Інструкції № 102¹ адміністрація закладу зобов'язана вжити заходів для заміни відсутнього працівника. У спільному листі МОН від 28.11.2008 р. № 1/9-770 та ЦК Профспілки працівників освіти і науки України від 27.11.2008 р. № 02-5/465 зазначено, що керівники закладів освіти, як правило, повинні організувати заміщення тимчасово відсутніх учителів учителями тієї ж спеціальності, забезпечивши оплату праці погодинно чи за тарифікацією залежно від термінів заміни.

При заміщенні тимчасово відсутніх у зв'язку з хворобою або з інших причин педагогічних працівників, яке тривало не більше двох місяців, відповідно до п. 73 Інструкції № 102 провадиться погодинна оплата праці. Якщо ж заміщення тривало понад два місяці, то оплата праці педа-

гогів провадиться з першого дня заміщення за всі години фактичного навчального навантаження в порядку, передбаченому п. 68 Інструкції № 102, тобто за тарифікацією в повному обсязі.

У разі, якщо вчителя з української мови, який має II кваліфікаційну категорію, замінює вчитель із зарубіжної літератури вищої категорії, оплата педагогічному працівнику, який проводить заміну, здійснюється за погодинною ставкою вчителя залежно від кваліфікаційної категорії, яку має педагогічний працівник, або за тарифікацією, якщо заміна тривала понад два місяці. Тобто при обчисленні погодинної оплати треба орієнтуватися на посадовий оклад учителя вищої категорії, тобто працівника, який замінює.

Б

**ГОЛОВИ ОБЛАСНИХ ДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЙ:
З 01.04.2023 р. ПІДВИЩУЮТЬСЯ ОКЛАДИ**

Оксана Кліжевська,

Державний експерт експертної групи з питань оплати праці та грошового забезпечення
Директорату праці та зайнятості Міністерства економіки України

Весь 2022 рік статистичні дані щодо середньої зарплати за квартал на сайті Держстату не оприлюднювалися. Втім, 02.03.2023 р. такі дані поквартально за весь 2022 рік оприлюднено. Як тепер правильно визначити посадовий оклад голові обласної держадміністрації? Чи треба донарахувати за весь 2022 рік?

Умови оплати праці голів обласних держадміністрацій (далі — ОДА), Київської та Севастопольської міських адміністрацій визначені постановою № 304¹.

Зокрема, згідно з абз. 3 п. 1 постанови № 304 та додатком 1¹ до постанови № 304 посадовий оклад голів ОДА визначають **шляхом множення:**

- коефіцієнта співвідношення посадових окладів, наведеного в додатку 1¹ до постанови № 304, який для голів становить **4,5**,
- та **середньомісячної заробітної плати** за видами економічної діяльності за квартал у середньому по економіці **за наявними статистичними даними**.

Дані про розмір середньомісячної зарплати за видами економічної діяльності за квартал у середньому по економіці оприлюднюються на офіційному сайті Держстату (<http://www.ukrstat.gov.ua>).

І, дійсно, весь 2022 рік такі дані не оприлюднювалися і **з'явилися на сайті Держстату тільки 02.03.2023 р.**

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Згідно з приміткою до додатка 1¹ до постанови № 304 перегляд розміру посадового окладу **здійснюється з 1 числа місяця, що настає за місяцем, в якому опубліковано статистичні дані.**

Отже, робити перерахунок за 2022 рік немає підстав. **Оклад голови ОДА підвищується з 01.04.2023 р.** — місяця, що настає за місяцем, в якому опубліковано статистичні дані.

Приклад. Показник середньомісячної заробітної плати за видами економічної діяльності в середньому по економіці за IV квартал 2022 року склав 16477,00 грн.

1. Оклад голови ОДА з 01.04.2023 р. становить 16477,00 грн × 4,5 = 74146,50 грн.

2. Згідно з приміткою до додатка 1¹ до постанови № 304 у разі, коли посадовий оклад визначений у гривнях з копійками, цифри до 0,5 відкидаються, від 0,5 і вище — округлюються до однієї гривні. Отже, з урахуванням цієї умови оклад складає **74147,00 грн.**

Нагадаємо також, що згідно зі ст. 22 Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» від 03.11.2022 р. № 2710-IX у 2023 році для всіх категорій працівників установ, закладів та організацій бюджетної сфери, державних органів розмір заробітної плати (грошового забезпечення) може змінюватися виключно в межах бюджетних призначень на оплату праці, передбачених у державному бюджеті.

¹ Постанова КМУ «Про умови оплати праці посадових осіб, керівників та керівних працівників окремих державних органів, на яких не поширюється дія Закону України «Про державну службу»» від 20.04.2016 р. № 304.

ДОПЛАТА ЗА КЛАСНЕ КЕРІВНИЦТВО ЗАВІДУВАЧУ ЛАБОРАТОРІЇ КОЛЕДЖУ: ЧИ МОЖНА?

Олена Макарук,

головний спеціаліст відділу праці та нормативно-інформаційного забезпечення департаменту фінансування державних і загальнодержавних видатків Міністерства освіти і науки України

Чи може завідувач навчально-методичної лабораторії в коледжі отримувати доплату за класне керівництво? Він працює також викладачем у свій основний робочий час відповідно до п. 91 Інструкції № 102.

Класне керівництво — це виконання додаткових обов'язків педагогічним працівником, покладених на нього керівником закладу освіти, а не окрема посада. Тобто педагогічного працівника не призначають на посаду «класний керівник», а на нього покладають обов'язки (їх розробляють самостійно з урахуванням типу закладу і завдань навчально-виховного процесу та затверджують наказом директора закладу) зі встановленням доплати за таку роботу.

Встановлення доплати за класне керівництво з 1 січня 2022 року регулюється постановою № 1391 ¹.

Так, згідно з *Розмірами доплат за окремі види педагогічної діяльності працівників у державних і комунальних закладах та установах освіти, затвердженими постановою № 1391* (далі — *Розміри доплат*), викладачам, старшим викладачам, майстрам виробничого навчання та іншим педагогічним працівникам (**крім керівних**) у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти **доплата за класне керівництво встановлюється в розмірі 20 % посадового окладу.**

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Приміткою 1 до *Розмірів доплат* дозволено встановлювати доплату **за класне керівництво керівним працівникам** закладів освіти за таких умов:

- вони **виконують викладацьку роботу** в цьому закладі освіти;
- **у разі неможливості** покладання обов'язків класного керівника на іншого педагогічного працівника.

Отже, за таких умов завідувач навчально-методичної лабораторії в коледжі може отримувати доплату за класне керівництво **як викладач**. Тобто доплату **за класне керівництво** встановлюють працівнику до його окладу (ставки) як викладача. При цьому розмір доплати за класне керівництво не залежить від обсягу навчального навантаження викладача, а встановлюється у відсотках від тарифної ставки (посадового окладу) викладача з урахуванням підвищень.

Б

1

Постанова КМУ «Деякі питання встановлення підвищень посадових окладів (ставок заробітної плати) та доплат за окремі види педагогічної діяльності у державних і комунальних закладах та установах освіти» від 28.12.2021 р. № 1391.

✍ Місцеве самоврядування

ЯМКОВИЙ РЕМОНТ ДОРІГ У ГРОМАДІ: ПЛАНУВАННЯ І ЗАКУПІВЛЯ

Людмила Линник,

юрист газети «Бухгалтерія: бюджет»

Селищна рада має намір провести поточний (ямковий) ремонт доріг на території населених пунктів громади. За яким кодом ТПКВКМБ і КЕКВ планувати видатки?

1

Закон України «Про благоустрій населених пунктів» від 06.09.2005 р. № 2807-IV.

2

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280-97/ВР.

3

Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 р. № 922-VIII.

4

Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджені постановою КМУ від 12.10.2022 р. № 1178.

5

Порядок визначення предмета закупівлі, затверджений наказом Міністерства економіки від 15.04.2020 р. № 708.

За якими кодами планувати? Слід зауважити, що відповідно до ст. 13 Закону про благоустрій ¹ **майдани, площі, бульвари, проспекти, вулиці, дороги, провулки, узвози, проїзди** належать до **об'єктів благоустрою** населених пунктів.

Покриття площ, вулиць, доріг, проїздів, алей, бульварів, тротуарів, пішохідних зон і доріжок відповідно до діючих норм згідно з п. 1 ч. 1 ст. 21 Закону про благоустрій належить до елементів благоустрою.

Повноваження у сфері благоустрою надано ОМС ст. 10 Закону про благоустрій та ст. 30 Закону про МС ². Серед яких, зокрема, затвердження програм і заходів з благоустрою та організація благоустрою населених пунктів загалом.

Заходи з благоустрою населених пунктів — це роботи щодо відновлення, належного утримання та раціонального використання території, охорони та організації упорядкування об'єктів благоустрою з урахуванням особливостей їх використання.

За приписами ч. 3 ст. 15 Закону про благоустрій ОМС за поданням підприємства чи балансоутримувача щорічно затверджує заходи **з утримання та ремонту** об'єкта благоустрою комунальної власності на наступний рік та передбачає кошти на виконання цих заходів. *Порядок проведення ремонту та утримання об'єктів благоустрою населених пунктів* затверджено *наказом Держжитлокомунгоспу від 23.09.2003 р. № 154* (далі — *Порядок № 154*). Його вимоги обов'язкові для всіх організацій незалежно від їх відомчої належності та форм власності, які займаються ремонтом та утриманням об'єктів благоустрою населених пунктів.

Відповідно до п. 1.3 *Порядку № 154* роботи з ремонту та утримання об'єктів благоустрою населених пунктів поділяють на такі види:

- капітальний ремонт;

- **поточний ремонт** (ремонт вулично-дорожньої мережі та штучних споруд поділяється на середній та дрібний);
- утримання.

Свою чергою поточний ремонт вулично-дорожньої мережі поділяється на середній та дрібний. Номенклатуру робіт з поточного ремонту об'єктів благоустрою наведено в *додатку 3 до п. 1.6 Порядку № 154*.

Залежно від обсягу та характеру пошкоджень так званий ямковий ремонт буде або дрібним або середнім, однак поточним ремонтом відповідної вулично-дорожньої мережі в населеному пункті.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Зважаючи на вищевказане, поточний ремонт доріг, що проходять на території населеного пункту, вважаємо за можливе планувати і **як видатки на благоустрій населеного пункту** (тобто як за кодом ТПКВКМБ 6030 «Організація благоустрою населених пунктів», так і за кодом ТПКВКМБ 7461 «Утримання та розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури за рахунок коштів місцевого бюджету»). КЕКВ слід обирати 2240 «Оплата послуг (крім комунальних)», оскільки поточний ремонт належить до послуг.

Закупівлі Відповідно до п. 22 ч. 1 ст. 1 Закону № 922 ³, який наразі застосовується з урахуванням *Особливостей № 1178* ⁴, **предмет закупівлі** — це товари, роботи чи послуги, що закуповуються замовником у межах єдиної процедури закупівлі або в межах проведення спрощеної закупівлі, щодо яких учасникам дозволяється подавати тендерні пропозиції/пропозиції або пропозиції на переговорах (у разі застосування переговорної процедури закупівлі). Предмет закупівлі визначається замовником відповідно до вимог *Закону № 922* та *Порядку № 708* ⁵ (п. 15 *Особливостей № 1178*).

За визначенням п. 21 ч. 1 ст. 1 Закону № 922 **послуги — це будь-який предмет закупівлі, крім товарів і робіт**, зокрема транспортні послуги, освоєння технологій, наукові дослідження, науково-дослідні або дослідно-конструкторські розробки, медичне та побутове обслуговування, найм (оренда), а також фінансові та консультаційні послуги, **поточний ремонт**.

За загальним правилом п. 3 Порядку № 708 предмет закупівлі **послуг** визначається замовником згідно з п. 21 ч. 1 ст. 1 Закону № 922 та за показником **четвертої цифри Єдиного закупівельного словника**.

Відповідно до п. 2 розділу II «Визначення предмета закупівлі товарів і послуг» Порядку № 708 під час здійснення закупівлі послуг з поточного ремонту предмет закупівлі визначається **за кожним окремим** будинком, будівлею, спорудою, **лінійним об'єктом інженерно-транспортної інфраструктури** згідно з термінологією державних будівельних норм ДБН А.2.2-3:2014 «Склад та зміст проектної документації на будівництво», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 04.06.2014 р. № 163, та/або галузевих будівельних норм ГБН Г.1-218-182:2011 «Ремонт автомобільних доріг загального користування. Види ремонтів та переліки робіт», затверджених наказом Державної служби автомобільних доріг України від 23.08.2011 р. № 301.

Згідно з п. 3.12 ДБН А.2.2-3:2014 «Склад та зміст проектної документації на будівництво» об'єкт будівництва — будинки, будівлі, споруди будь-якого призначення, їх комплекси або частини, лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури.

Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 р. № 3038-VI визначено поняття «інженерно-транспортна інфраструктура». Це комплекс інженерних, транспортних споруд і комунікацій. Відповідно до п. 3.9 ДБН А.2.2-3:2014 «Склад та зміст проектної документації на будівництво» лінійний об'єкт інженерно-транспортної інфраструктури — це наземні, надземні або підземні лінійні об'єкти для пересування людей, транспортних засобів, вантажів, переміщення рідких та газоподібних продуктів, передачі електроенергії тощо. До лінійних об'єктів інженерно-тран-

спортної інфраструктури відносяться, з-поміж іншого, наземні, надземні або підземні лінійні об'єкти для пересування людей, транспортних засобів, вантажів (автомобільні і залізні дороги, естакади, транспортні розв'язки, шляхопроводи, мости, криті переходи і т. д.).

Відповідно до п. 10 Особливостей № 1178 закупівля товарів і послуг (крім послуг з поточного ремонту), вартість яких становить або перевищує 100 тис. грн, **послуг з поточного ремонту**, вартість яких становить або перевищує **200 тис. грн**, роботи, вартість яких становить або перевищує 1,5 млн грн, **є підставою** для обов'язкового застосування електронної системи закупівель (далі — ЕСЗ) шляхом проведення **відкритих торгів** (далі — ВТ) або використанням **е-каталогу**.

Як бачимо, послуги з поточного ремонту відокремлено із загальної маси послуг та поріг у цій категорії становить 200 тис. грн.

Таким чином, закупівлю поточного (ямкового) ремонту за кожним об'єктом на суму до 200 тис. грн замовник може здійснити шляхом укладання прямого договору.

 ДО ВІДОМА. При здійсненні закупівлі послуг з поточного ремонту, вартість яких є меншою **ніж 200 тис. грн**, або із застосуванням винятків, передбачених п. 13 Особливостей № 1178, без використання ЕСЗ замовник обов'язково оприлюднює відповідно до **п. 38 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 922** в ЕСЗ **звіт** про договір про закупівлю, укладений без використання ЕСЗ.

В умовах воєнного стану звіт про договір про закупівлю, укладений без використання ЕСЗ, оприлюднюється **тільки за умови, що закупівля перевищує 50 тис. грн**. А щодо закупівель **вартістю до 50 тис. грн звіти не оприлюднюються** взагалі. Про це йдеться в листі Мінекономіки від 08.12.2022 р. № 3323-04/78667-06 (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 47-48/2022, с. 30).

Якщо ж сума закупівлі за одним об'єктом перевищує 200 тис. грн, то слід застосовувати відкриті торги, які наразі проходять за спрощеною процедурою (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 4/2023, с. 4).

Б

Трудові відносини

**ПРИЗУПИНЕННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ З ПРАЦІВНИКОМ
СКАСУВАЛИ, А ДАЛІ... ЗВІЛЬНЯТИ?**

Яна Ярошенко,

провідний експерт газети «Зарплата та кадрова справа»

Місто, де розташована організація, було під окупацією. З квітня 2022 року з працівниками організації було призупинено дію трудового договору. На даний час місто деокуповане. На виконання вимог розпорядження № 1219-р¹ з 01.03.2023 р. скасовуємо призупинення дії трудового договору. Працівникам запропоновано повернутися на робочі місця. Але деякі працівники перебувають за кордоном, зокрема, начальник відділу, яка відмовляється від повернення і просить дозволити їй працювати дистанційно або надати відпустку без збереження зарплати. На нашу думку, працівниці не можна дозволити працювати дистанційно на виконання постанови № 481 і немає підстав надавати їй неоплачувану відпустку. Чи маємо право звільнити працівницю?

1

Розпорядження КМУ «Про затвердження плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад» від 30.12.2022 р. № 1219-р.

2

Постанова КМУ «Деякі питання організації роботи працівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки на період воєнного стану» від 26.04.2022 р. № 481.

3

Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.

4

https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/pro-ministerstvo/najposhirenishi-zapitannya-vidpovidi-ta-aktualni-kontakti-mon-pid-chas-voynnogo-stanu/najposhirenishi-zapitannya-vidpovidi/shodo-distancijnoyi-roboti-ta-organizaciyi-trudovih-vidnosin?fbclid=IwAR2S4JshUs5tWFct4__okCojal8EurJU487L-APWp2Blcz1rD8eTHdxR7l

Ні, звільнення в цьому разі — останній варіант вирішення ситуації. Працівникам, дійсно, можна дозволити працювати дистанційно або взяти неоплачувану відпустку. Розберемося по порядку.

Чому можлива дистанційка? Відмовляючи працівниці в дистанційній роботі, роботодавець посилається на постанову № 481². Дійсно, відповідно до абз. 1 п. 2 постанови № 481 робота працівників, керівників суб'єктів господарювання **за межами України допускається лише в разі службового відрядження**, оформленого в установленому порядку. Тобто працювати за кордоном (навіть дистанційно!) керівник відділу може тільки у відрядженні.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Але *постанова № 481* поширюється на працівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки. При цьому згідно з ч. 2 ст. 22 ГКУ³ суб'єктами господарювання державного сектору економіки є суб'єкти, що діють на основі лише **державної власності**, а також суб'єкти, **державна частка** в статутному капіталі яких перевищує 50% чи становить величину, яка забезпечує державі право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів. Тобто загалом це державні **підприємства — одержувачі бюджетних коштів**, а не бюджетні установи — розпорядники бюджетних коштів.

Крім того, Мінекономіки в листі від 14.05.2022 р. № 3211-07/24217-03⁴ за-

значає, що Фонд державного майна України (далі — ФДМУ) забезпечує формування і ведення Єдиного реєстру об'єктів державної власності (далі — Реєстр), є його розпорядником. Реєстр (перелік) суб'єктів господарювання державного сектору економіки (державних підприємств, їх об'єднань, дочірніх підприємств та господарських товариств, державна частка в статутному капіталі яких перевищує 50%) з інформацією про суб'єкти управління розміщений на офіційному веб-сайті ФДМУ. Ураховуючи викладене, можна дійти висновку, що всі юридичні особи, інформація про яких розміщена в зазначеному Реєстрі, є суб'єктами господарювання державного сектору економіки.

І хоча *лист* є відповіддю на запит Міністерства освіти і науки України, але є всі підстави вважати, що за таким самим принципом розглядаються й інші підприємства (організації та установи) на предмет того, чи є вони суб'єктами державного сектору економіки та чи поширюється на них згадана вище *постанова № 481*.

Відтак, якщо серед суб'єктів державного сектору економіки організацію не зазначено, то вона не належить до суб'єктів державного сектору економіки. На прохання передплатника ми не наводимо точну назву організації, але зауважимо, що відповідної організації в Реєстрі не знайдено. Таким чином, можна зробити висновок, що на керівника відділу організації дія *постанови № 481* не поширюється, а отже, **вона може працювати дистанційно, якщо є така організаційна та технічна можливість.**

Чому скасування призупинення ≠ звільнення? Розглянемо прицільно *розпорядження № 1219-р*. Так, *п. 8 Плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад, затвердженого розпорядженням № 1219-р*, передбачено «життя заходів **до скасування призупинення дії трудових договорів** (припинення простою) працівників, запроваджених у зв'язку з неможливістю виконання повноважень органами місцевого самоврядування, виконання функцій підприємствами, установами та **організаціями незалежно від форми власності**».

Зверніть увагу, що захід полягає в **скасуванні призупинення дії трудових договорів, але жодним чином не встановлює, що має стати результатом цього**. Тобто після скасування призупинення дії трудового договору можливі такі сценарії:

- допустити працівницю до виконання обов'язків на деокупованій території;
- надати можливість працівниці виконувати трудові обов'язки дистанційно;
- на прохання працівниці надати відпустку без збереження зарплати. Зауважимо, що наразі працівникам можна надати такі неоплачувані відпустки:

1) **за сімейними обставинами строком до 15 к. дн.** на підставі *ч. 1 ст. 26 Закону про відпустки* ⁵ та *ч. 2 ст. 84 КЗпП* ⁶ за угодою сторін;

2) **на період дії воєнного стану** (або до закінчення воєнного стану) на підставі *ч. 1 ст. 26 Закону про відпустки*, *ч. 3 ст. 12 Закону № 2136* ⁷, *ч. 2 ст. 84 КЗпП* за угодою сторін;

3) що надається працівникові в обов'язковому порядку (*ч. 1 ст. 25 Закону про відпустки*, *ч. 1 ст. 84 КЗпП*);

4) як працівнику, який виїхав за межі території України або набув статусу внутрішньо переміщеної особи (*ч. 4 ст. 12 Закону*

№ 2136) — надається в період воєнного стану в обов'язковому порядку на прохання працівника, але не більше 90 днів;

5) на період дії карантину, встановлена КМУ відповідно до Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 06.04.2000 р. № 1645-III (*ч. 3 ст. 26 Закону про відпустки*, *ч. 3 ст. 84 КЗпП*).

Зауважимо, що надання відпустки без збереження зарплати не повинно позначитися на робочому процесі, адже додаткових коштів установа не витрачає. І на час такої відпустки працівника можна прийняти іншого працівника за строковим трудовим договором (до виходу на роботу основного працівника).

Не можна звільнити за прогул Ситуації бувають різні, тому припускаємо, що роботодавець не хоче надавати працівнику відпустку без збереження зарплати (того виду, яка надається за угодою сторін). У нашому випадку працівниця не може вийти на роботу, бо перебуває за кордоном та не може повернутися з різних причин (стан здоров'я, ведення бойових дій поблизу розташування установи тощо).

Мінекономіки в роз'ясненні, розміщеному на офіційному сайті ⁸, підкреслювало: слід зазначити, що працівники, які не виходять на роботу внаслідок ведення **воєнних дій та пов'язаних з ними обставин, не можуть бути звільнені** за *п. 4 ч. 1 ст. 40 КЗпП* за прогул без поважної причини. Зазначене обумовлено необхідністю збереження життя і здоров'я таких працівників та їх сімей, і невихід на роботу вважається відсутністю з поважних причин.

У разі ж радикального сценарію, якщо роботодавець все ж таки звільнить працівницю, у неї є великі шанси відновитися на посаді через суд із виплатою середнього заробітку за весь час вимушеного прогулу з вини роботодавця.

B

5

Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР.

6

Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р.

7

Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2136-IX.

8

<https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=10d196f4-2218-45bd-a6df-34048ce35032&title=VidpovidNaPoshireniPitanniaZISferiTrudovikhVidnosinVUmovakhVoynogoChasu>

Спорт

НАДБАВКА ЗА ПОЧЕСНЕ ЗВАННЯ ТА НАДБАВКА ЗА СПОРТИВНЕ ЗВАННЯ: ЧИ МОЖНА ВИПЛАЧУВАТИ ОДНОЧАСНО?

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Чи можна працівнику встановити надбавку за наявність спортивного звання та за наявність почесного звання одночасно? Як розуміти абзац другий п.п. «б» та «в» п.п. 2 п. 3 постанови № 1298¹, а саме речення: «За наявності двох або більше звань надбавки встановлюються за одним (вищим) званням?»

1

Постанова КМУ «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» від 30.08.2002 р. № 1298.

2

Наказ Міністерства молоді та спорту «Про впорядкування умов оплати праці працівників бюджетних установ, закладів та організацій галузі фізичної культури і спорту» від 23.09.2005 р. № 2097.

Так, **можна**. Це підтверджується роз'ясненнями Мінсоцполітики, наданими в листі від 26.01.2015 р. № 62/13/84-15 (див. на с. 32).

Норма про встановлення надбавок за спортивне і почесне звання міститься у п.п. «б», «в» п.п. 2 п. 3 постанови № 1298 та п.п. «б», «в» п.п. 3 п. 2 профільного наказу № 2097². Кожна вище перелічена норма містить майже однакові норми про можливість нарахування надбавки за почесне звання і надбавки за спортивне звання. Нижче наведемо норму з п.п. 2 п. 3 постанови № 1298.

ЦИТАТА. «3. Установити: <...>

2) надбавки працівникам:

<...>

б) за почесні звання України, СРСР, союзних республік СРСР «народний» — у розмірі 40 відсотків, «заслужений» — 20 відсотків посадового окладу (ставки заробітної плати);

в) за спортивні звання «заслужений тренер», «заслужений майстер спорту» — у розмірі 20 відсотків, «майстер спорту міжнародного класу» — 15 відсотків, «майстер спорту» — 10 відсотків посадового окладу (ставки заробітної плати).

Надбавки за почесні та спортивні звання встановлюються працівникам, якщо їх діяльність за профілем збігається з наявним почесним або спортивним званням. **За наявності двох або більше звань надбавки встановлюються за одним (вищим) званням.** Відповідність почесного або спортивного звання профілю діяльності працівника на займаній посаді визначається керівником установи, закладу або організації».

(п.п. 2 п. 3 постанови № 1298)

Як бачимо, абзац, що наведено після п.п. «б» та «в» п.п. 2 п. 3 постанови № 1298, рівно, як і в наказі № 2097, передбачає встановлення працівникам надбавки за почесні та спортивні звання, **якщо їх діяльність за профілем збігається з наявним почесним або спортивним званням.** Відповідність почесного або спортивного звання профілю діяльності працівника на займаній посаді **визначається керівником закладу.**

Та з пантелику збиває таке речення цього абзацу:

ЦИТАТА. «<...> За наявності двох або більше звань надбавки встановлюються **за одним (вищим) званням.** <...>».

Дехто розуміє цю норму як необхідність вибору між почесним та спортивним званням — яке дає більшу надбавку, таке й беремо для встановлення надбавки. Але це не так. У такому разі **слід нараховувати дві надбавки одночасно:** першу — за спортивне звання, другу — за почесне. А вищенаведене речення треба застосовувати тоді, коли в працівника є кілька спортивних звань — тоді надбавку слід рахувати за тим званням, що дає її більший розмір. Точно так потрібно діяти і у випадку з декількома почесними званнями (для спортивної сфери це неактуально). Як це виглядає схематично, див. на рис. 1 на с. 32.

Мінсоцполітики в листі від 26.01.2015 р. № 62/13/84-15 (див. на с. 32) також відштовхується від того, хто присвоює відповідні звання:

- спортивні звання присвоює центральний орган виконавчої влади з фізичної культури і спорту;
- почесні звання присвоює Президент України.

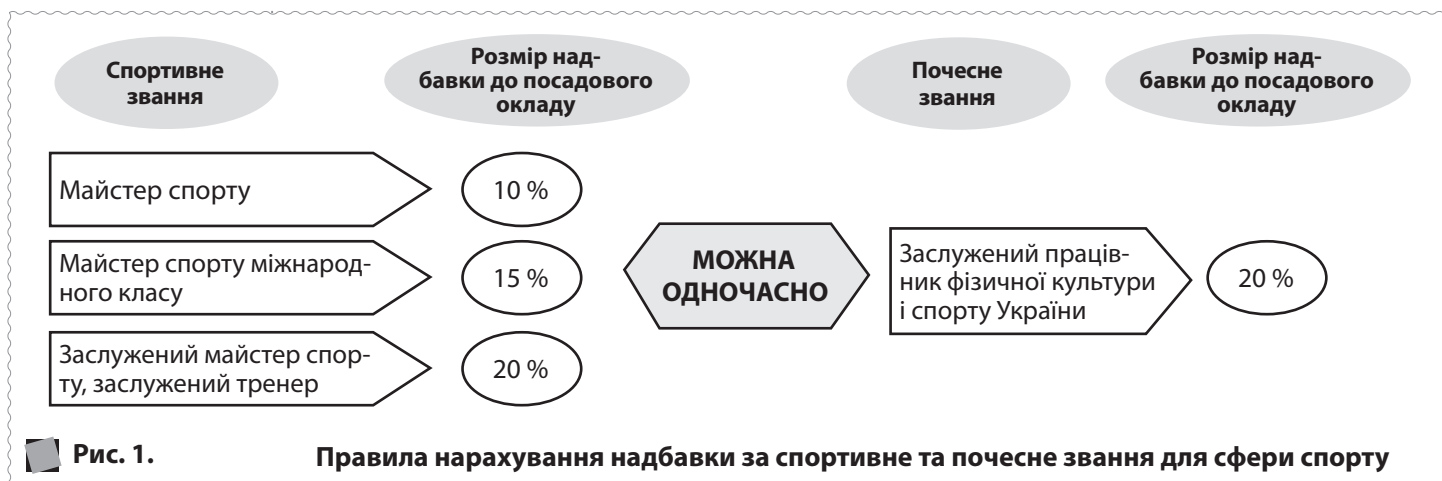

Рис. 1. Правила нарахування надбавки за спортивне та почесне звання для сфери спорту

Отже, надбавки за почесне і спортивне звання є різними видами надбавок.

Тож норму потрібно розуміти так:

- декілька **спортивних** звань → надбавка за одним (найвищим) спортивним званням;
- декілька **почесних** звань → надбавка за одним (найвищим) почесним званням.

Тому працівник, який має і почесне, і спортивне звання, має право на **встановлення одночасно обох надбавок за умови відповідності спортивного та почесного звання профілю діяльності працівника на обійманій посаді.**

Тому в разі, якщо працівник має, наприклад, почесне звання «Заслужений майстер спорту України» і спортивне звання «Майстер спорту міжнародного класу», він має **право на встановлення одночасно обох надбавок за умови відповідності спортивного та почесного звання профілю діяльності працівника на обійманій посаді:**

- **першу** — за почесне звання «Заслужений майстер спорту України» — 20% посадового окладу (ставки заробітної плати);
- **другу** — за спортивне звання «Майстер спорту міжнародного класу» — 15% посадового окладу (ставки заробітної плати).

ДОКУМЕНТ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Щодо можливості встановлення одночасно надбавок за почесне та спортивне звання

Лист від 26.01.2015 р. № 62/13/84-15 (витяг)

<...>

Умови оплати праці працівників бюджетної сфери визначаються відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» від 30.08.2002 р. № 1298 (зі змінами).

Згідно з цими умовами оплати праці керівникам закладів, установ бюджетної сфери надано право в межах затвердженого фонду оплати праці виплачувати працівникам надбавки: за почесні звання; за спортивні звання; за високі досягнення у праці, за виконання особливо важливої роботи, за складність, напруженість у роботі, доплати: за виконання обов'язків тимчасово відсутніх працівників, за суміщення професій (посад), за розширення зони обслуговування або збільшення обсягу виконуваних робіт; за вчене звання; науковий ступінь тощо, надавати працівникам матеріальну допомогу, преміювати працівників залежно від особистого внеску працівника в загальні результати роботи.

Надбавки за почесне та спортивне звання встановлюються працівникам, якщо їхня діяльність за профілем збігається з наявним почесним або спортивним званням.

Спортивні звання присвоює центральний орган виконавчої влади з фізичної культури і спорту відповідним наказом за поданням керівників структурних підрозділів з фізичної культури і спорту Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Почесні звання України присвоюються Президентом України особам, які працюють у відповідній галузі економічної та соціально-культурної сфери, як правило, не менше ніж десять років, мають високі трудові досягнення і професійну майстерність.

Отже, це різні види надбавок, і працівникові може бути встановлено надбавку за почесне звання та надбавку за спортивне звання за умови відповідності почесного та спортивного звання профілю діяльності працівника на займаній посаді.

Директор Департаменту Олександр ТОВСТЕНКО